



**Stockholms
stad**

BH-N4-2DO6-001



**Ekologiutredning
av land- och
vattenmiljöer
2025-10-01**

Ekologiutredning av vatten- och landmiljöer
Bällsta Hamn
är beställd av Exploateringskontoret, Stockholms stad
Kontaktperson: Joacim Nylander
E-post: joacim.nylander@stockholm.se
Telefon: 08-508 265 33

Dokumentnamn: BH-N4-2D06-00-Ekologiutredning av vatten-
och landmiljöer
Utgivare: Explo/stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad
Omslagsfoto: Ekologigruppen AB

EKOLOGI GRUPPEN

Utredningen är levererad av Ekologigruppen AB
Kontaktperson: Ulrika Hamrén
E-post: ulrika.hamren@ekologigruppen.se
Telefon: 08 525 201 20
Intern kvalitetsgranskning: Ulrika Hamrén,
20250525
Godkänd:20251001

Medverkande: Fredrik Engdahl, Ebba Melin
Maria Embertsén

Förord

Ekologiutredning innehållande:

Naturvärdesinventering (NVI) av vattenmiljöer och landmiljöer, översiktlig beskrivning av ekologiska samband baserat på befintligt material. Resultat från fördjupad artinventering fågel. Konsekvensbeskrivning och förslag på åtgärder.

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	5
Bakgrund och syfte	7
Omfattning	7
Metod	8
Fördjupad inventering av bottenmiljöer	8
Resultat	9
Naturvårdsstatus och övriga utpekanden	10
Naturvärdesbiotoper	15
Värdearter	18
Invasiva främmande arter	27
Skyddsvärda träd och biotopskyddade alléer	27
Habitatnätverk och grön infrastruktur	28
Prioriterade naturkvaliteter	29
Konsekvensbeskrivning av planförslaget	31
Förslag till anpassningar och åtgärder	36
Referenser	37
Bilaga 1. Katalog över naturvärdesbiotoper	
Bilaga 2. Metod för naturvärdesbedömning	

Sammanfattning

Naturvärden

Huvuddelen av inventeringsområdet består av industrimark, hårdgjorda kajer och vattenmiljöer påverkade av tidigare utfyllnader. Naturvärdet i dessa områden är lågt. Två naturvärdesbiotoper återfinns i området, utmed stranden och i vattnet (fig. 7). Naturvärdesbiotop 1 utgörs av mer naturliga delar av Bällstaviken vars biotop klassas som näringsrik sjö med viss förekomst av naturliga stränder och bottenar. Biotopkvaliteter finns i form av långskottsvegetation och flytbladsväxter, som tillsammans med vanliga strandarter och ett fåtal träd skapar passande miljöer för fisk, sjöfågel och bottenfauna. I naturvärdesbiotopen förekommer flera värdearter, t.ex pilblad (NT) och vid tidigare inventering har äkta målarmussla (NT) noterats. Det finns också flera vanliga vattenväxter i form av exempelvis axslinga, hornsärv och gul näckros. Naturvärdesbiotop 2 utgörs av en mindre trädunge/ i parkmiljö vid en vändplan i områdets södra del.

Skyddade och rödlistade arter

I området förekommer drygt ett 30-tal skyddade och/eller rödlistade arter, främst i de små ytorna naturliga vattenmiljöer (naturvärdesbiotop 1) som förekommer, men också i industrilandskapet där en rad fåglar förekommer. Under våren 2025 har utredningen kompletterats med en fördjupad artinventering av fåglar. Resultatet sammanfattas i denna rapport, men inventeringen i sin helhet beskrivs i en separat underlagsrapport (Ekologigruppen, 2025).

ESBO och stadens habitatnätverk

En mindre del av inventeringsområdet ligger inom spridningszon i stadens ESBO, (ekologiskt särskilt betydelsefulla områden) dels längst i nordväst, dels i västra delen av naturvärdesbiotop 2. Områden klassade som kärnområde eller livsmiljö för skyddsvärda arter saknas inom inventeringsområdet. Området ligger utanför stadens habitatnätverk för eklevande insekter, barrskog och för groddjur. För fladdermöss är större delen av området klassat som sämre förutsättningar för födosök då området är hårdgjort och i stort saknar vegetation. Vatten- och strandmiljöer med vegetation klassas som något bättre för fladdermössens födosök.

Konsekvenser och förslag till åtgärder

Identifierade naturvärdesbiotoper 1 (vattenmiljö, med påtagligt naturvärde) och 2 (liten trädunge vid stranden, med visst naturvärde) kommer till stor del att tas i anspråk i samband med omdaning av området, men avses återställas som grönyta, respektive vattenmiljö med naturlig karaktär. Andelen grönyta i området kommer sammantaget att öka högst väsentligt med strukturplanens förslag till nya parker och gröna stränder. Planen syftar till att förvandla stora delar av områdets hårdgjorda industrilandskap, kajer och utfyllnader under vatten, till en mer naturlig strandlinje och parkområden. Sammantaget innebär detta möjligheter till stora positiva konsekvenser, där olika grad av naturlighet och värde för biologisk mångfald kan uppnås beroende på slutlig utformning och växtval.

Ju högre grad av restaurering och skapande av naturliga miljöer med strukturer och processer kopplat till exempel till förekomst av död ved av olika slag, stenar och block som skapar skrymslen, ytor med äng/blommande gräsmattor, lövhögar, miljöer med sand, brynmiljöer med inhemska arter i olika höjd och djur, flacka stränder och grundområden med vattenvegetation, trädval som domineras av inhemska arter vanliga i Stockholm, osv, desto bättre förutsättningar för biologisk mångfald. En mer ”stram” utformning med dominans av intensivt klippta gräsmattor, och hög grad av arter som inte är inhemska, begränsar möjligheterna att gynna biologisk mångfald.

Områdets invasiva arter (parkslide och smal vattenpest) behöver hanteras och tas bort som del av fortsatt arbete, till exempel i systemhandlingsskede. Det finns riktlinjer och viss metodik för denna hantering, t ex hur växtavfall och förorenade jordmassor ska tas om hand.

I området förekommer fågelarter, vilka kommer behandlas i en artskyddsutredning. Planerad utformning med stor andel grönytor skapar goda förutsättningar att med detaljplanen utforma de eventuella skyddsåtgärder som kan bli aktuella för att bibehålla kontinuerlig ekologisk funktion för skyddade arter. Ingen konflikt med artskyddsförordningen förväntas därmed uppstå.

Landmiljöernas förutsättningar för fladdermöss är starkt begränsade, men sannolikt födosöker fladdermöss tidvis utmed vegetationstäckta strandmiljöer i södra delen. Även påverkan på förutsättningar för fladdermöss före och efter genomförd plan kommer beskrivas i ett avsnitt i artskyddsutredningen. Trots att förutsättningarna för fladdermöss idag är starkt begränsade och inga betydande förekomster av fladdermöss därför förväntas, kan en inventering ändå vara lämplig att utföra kommande sommar. En inventering görs då främst för att säkerställa att det finns tillräckliga kunskapsunderlag.

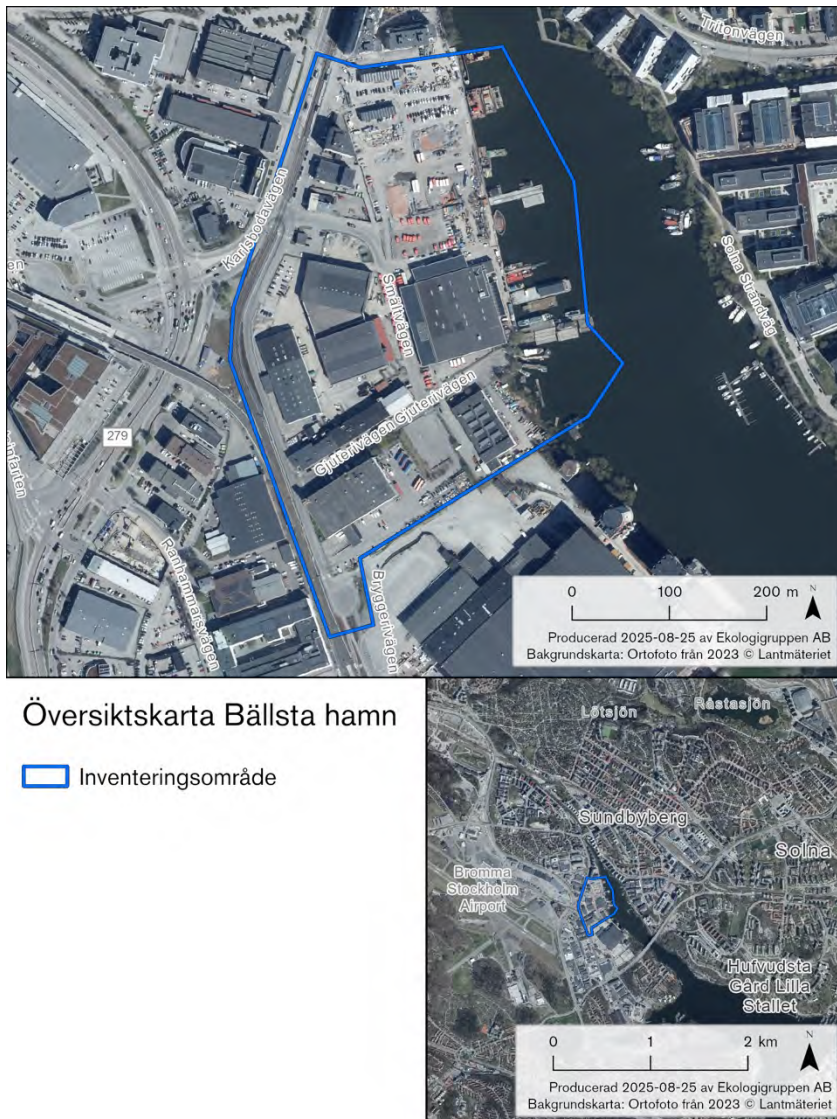
Bakgrund och syfte

Ekologigruppen har under 2024 genomfört en naturvärdesinventering i fält enligt SIS-standard (SS 199000:2023), på uppdrag av exploateringskontoret Stockholms stad. Vattenmiljöer och landmiljöer har inventerats. Resultatet utgör ett kunskapsunderlag för att kunna beakta ekologiska aspekter i planeringsarbetet för området Bällsta Hamn i Stockholms stad. Inventeringen genomfördes i fält av Fredrik Engdahl och Johan Möllegård. Kartor har tagits fram av Ebba Melin.

Under våren 2025 har utredningen kompletterats med en fördjupad artinventering av fåglar. Resultatet redovisas i denna rapport, men inventeringens helhet beskrivs i en separat underlagsrapport (Ekologigruppen, 2025).

Omfattning

Enligt SIS-standard omfattar ett kartläggningsområdet inventeringsområde, eventuellt planområde och buffertzona för artutdrag från Artportalen. I detta fall sammanfaller dessa områden och benämns inventeringsområdet i karta figur 1. Platsen ligger i västra delen av Stockholms stad, i Ulvsunda industriområde.



Inventeringsområde framgår i Figur 1. Inventeringen omfattar en naturvärdesinventering (NVI) på fältnivå, i enlighet med senaste SIS-standard (SS 199000:2023). I uppdraget ingick även fördjupad inventering av bottenmiljö i Bällstaviken. Den fördjupade inventeringen vävs ihop med övriga delar och används för att beskriva naturvärdena för inventerade vattenområden. Omfattningen av detta uppdrag redovisas i tabell 1. För utsök av arter och kända naturvärden i databaser har en buffertzoon på 200 meter från inventeringsområdets gräns inkluderats.

I en naturvärdesinventering (NVI) enligt SIS-standard ingår endast kartläggning av områden med värde för biologisk mångfald. Bedömningen beskriver endast det aktuella naturvärdet, historiskt eller potentiellt framtida naturvärde bedöms inte. Inventeringen redovisar och beskriver naturvärdesbiotoper (avgränsade områden) som har naturvärdesklass 1-4 utifrån en standardiserad skala. Områden med lägre naturvärde redovisas inte närmare.

Tabell 1. Omfattning och geografisk avgränsning av detta uppdrag.

Kategori	Ambitionsnivå och tillägg	Geografisk avgränsning
Nivå	Fält	Inventeringsområdet Fel! Hittar inte referenskölla.
Omfattning	Naturvärdesklass 1-4	
Detaljeringsgrad	Medel - minsta karterbara enhet 0,1 hektar	Inventeringsområdet Fel! Hittar inte referenskölla.
Tillägg	Bottenmiljö	Inventeringsområdet Fel! Hittar inte referenskölla.

Metod

I en naturvärdesinventering avgränsas och värderas områden avseende deras betydelse för biologisk mångfald. Dessa avgränsade områden kallas naturvärdesbiotoper. Varje naturvärdesbiotop tilldelas en naturvärdesklass och bedömningen utgår från ett områdes biotopkvaliteter (biotopvärde) och vilka arter som utnyttjar det (artvärde). Se även *Fördjupad inventering* nedan.

Fältinventeringen utfördes av ekologerna Fredrik Engdahl och Johan Møllegård den 19 augusti 2024. Fokus för inventeringen var vattenmiljöerna. Naturmiljöer utmed områdets stränder inventerades på de ställen där de fanns tillgängliga, främst i södra delen av området. Majoriteten av landmiljöerna inom området är bebyggda eller hårdgjorda på annat sätt.

Ekologigruppens tillämpning av metoden beskrivs mer ingående i Bilaga 2 och i detalj i standardens Krav och vägledningsdokument, samt tekniska specifikation (SIS 2023 och SIS TS 2023).

Osäkerhet i bedömningen

Inventeringsområdet fältbesöktes i mitten av augusti. Artvärden är av denna anledning framför allt bedömda från förekomster av kärlväxter. Naturvärdesinventeringen har genomförts med god säkerhet i en stor del av naturvärdesbiotoperna då biotopvärdena bedöms som säkra och värdearter inom flera av de viktigaste artgrupperna för de förekommande biotoptyperna har kunnat inventeras. God säkerhet innebär att ytterligare inventering eller kompletterande fördjupade inventeringar sannolikt inte leder till att naturvärdesbedömningen kommer att ändras.

Fördjupad inventering av bottenmiljöer

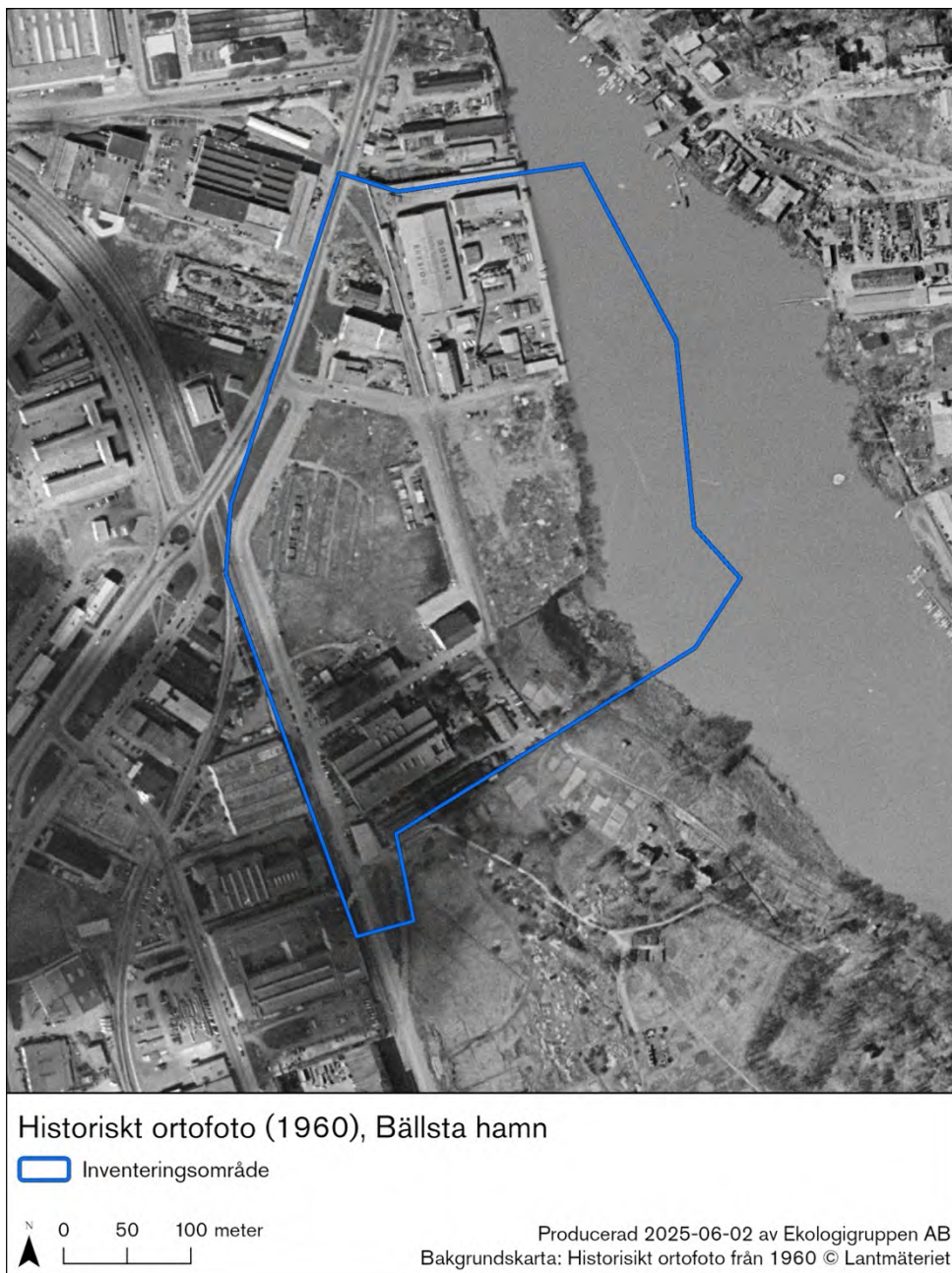
I detta avsnitt sammanfattas metod för fördjupad inventering av bottenmiljöer. Inventering av botten utfördes i samband med grundläggande fältinventering. Bottenmiljön provtogs från båt med luther-räfsa och bottenkratta för att samla in information om djup, bottenstrukturer, vattenvegetation och till viss del stormusslor.

Resultat

Inventeringsområdet som bedömdes kunna hysa naturvärden och som besöktes i fält utgörs av små ytor landmiljöer och av ett större område grunda vattenmiljöer i Bällstaviken, som är en del av sjön Mälaren. Denna del av Bällstaviken kantas av hårdgjorda kajer, bostadsbebyggelse, verksamheter och bitvis med en smal remsa med träd ned mot vattnet. Från nordväst tillkommer vatten från Bällstaån och mot sydost breder Bällstaviken ut sig.

Historisk markanvändning

Delar av inventeringsområdet var exploaterat som industrimark och upplagsytor på 1960-talet, med mindre ytor naturmark, främst utmed stranden. De områden utmed stranden i södra delen, som utgjordes av naturmark på 1960-talet, ser ut att vara i stort sett samma som utgörs av naturmark idag, medan övriga delar är bebyggda.



Figur 2. Historiskt ortofoto från 1960-talet.

Naturvårdsstatus och övriga utpekanden

Skydd enligt miljöbalken

Inventeringsområdet omfattas av miljökvalitetsnormer för vatten, samt förbud mot markavvattnings. Övriga formella skydd saknas inom inventeringsområdet. Skyddade arter inom området behandlas under senare avsnitt.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

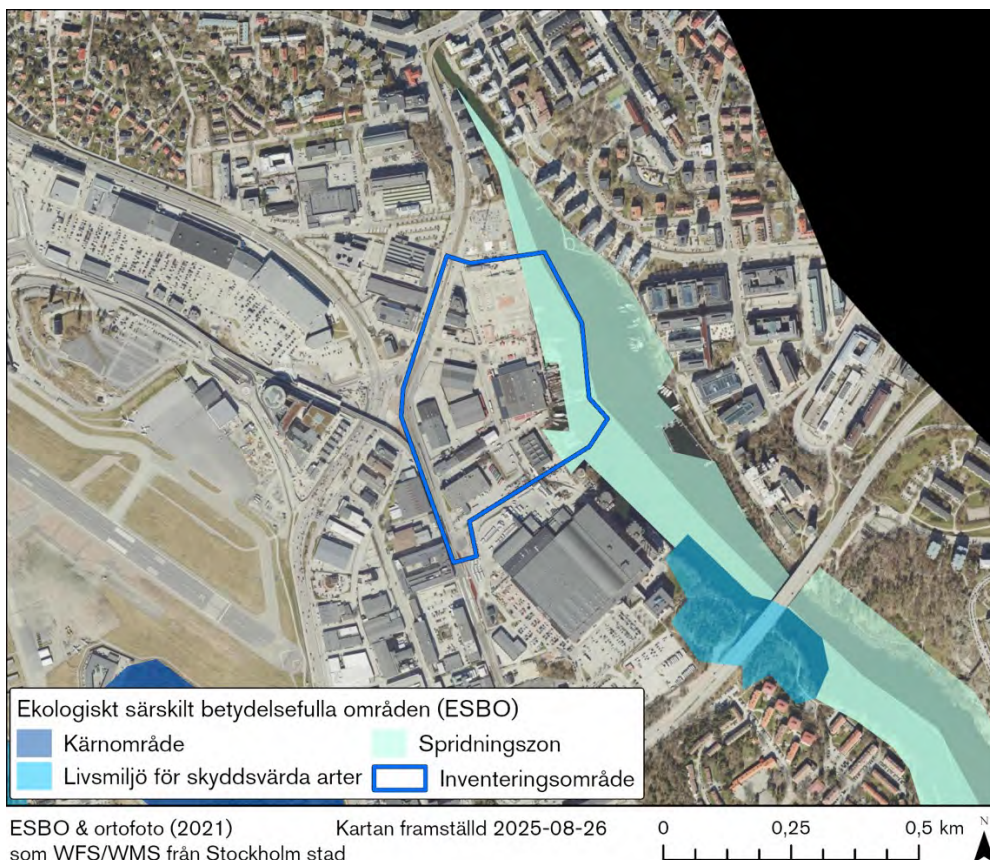
Området vid Bällsta hamn ingår i vattenförekomsten Ulvsundasjön (VISS EU_CD: SE658229-162450) som är klassad till otillfredsställande ekologisk status, baserat på påverkan från övergödning och miljögifter. Se vidare nedan under avsnitt vattensystem, samt figur 5.

ESBO

I stadens ekologiska infrastruktur finns områden som har särskilt viktiga funktioner för växt- och djurlivet och som därmed starkt påverkar förutsättningarna för biologisk mångfald i staden. Ett sådant område kan vara särskilt rikt på arter men det kan också vara ett artfattigare område, vars strategiska läge i landskapet gör det särskilt viktigt från ekologisk synpunkt. Dessa områden kallas i Stockholms stad för Ekologiskt Särskilt Betydelsefulla Områden (ESBO).

ESBO-områdena har delats in i tre huvudfunktioner:

- Ekologiskt särskilt betydelsefullt kärnområde
- Ekologiskt särskilt betydelsefull livsmiljö för skyddsvärda arter
- Ekologiskt särskilt betydelsefull spridningszon



Figur 3. Karta som visar Stockholms stads nätverk av Ekologiskt Särskilt Betydelsefulla Områden (ESBO). Små delar av inventeringsområdet är klassade som spridningszon i ESBO.

En mindre del av inventeringsområdet ligger inom spridningszon i ESBO, nämligen strand- och vattenmiljöerna i inventeringsområdets östra del (figur 3). Områden klassade som kärnområde eller livsmiljö för skyddsvärda arter saknas inom inventeringsområdet.

Övriga naturvårdsutpekanden

Särskilt värdefulla vatten

Inom arbetet med miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag, har Naturvårdsverket, Fiskeriverket och Riksantikvarieämbetet tillsammans med länsstyrelserna sammanställt områden med Sveriges mest värdefulla sötvattensmiljöer. Mälaren inklusive Bällstaviken har pekats ut som särskilt värdefullt vatten med hänvisning till förekomst av rödlistade fiskarter som ål, asp och vimma. Bällstaviken ingår också i separat utpekande av särskilt värdefulla vatten utifrån generellt naturvärde med hänvisning till artrikedom, mångsidighet och förekomst av hotade arter som småsvalting.

Tidigare inventeringar

Som underlag för detaljplanering av Bällsta hamn, samt planerna Masugnen 5 och 7, utfördes år 2018 en inventering och översiktlig naturvärdesbedömning av Bällstavikens södra strand, ned till Ulvsunda industriområde (Tyréns, 2018). Bedömningen utgick från okulär besiktning av stränder samt inventering av vattenvegetation och stormusslor. Naturvärdesinventering utfördes med 'nivå fältnivå' och 'detaljnivå medel' enligt dåvarande standard för naturvärdesinventering (SIS SS1 99000). Vid inventeringen noterades fyra arter av undervattensvegetation samt fyra arter av övervattensvegetation, exempelvis bladvass, jättegröe, gul näckros och axslinga. Inga av dessa arter är hotade eller ovanliga. Inventeringen resulterade i två arter av stormusslor som båda förekom i låga tätheter. Fyra individer noterades av äkta målarmussla (*Unio pictorum*), som klassas som nära hotad enligt rödlistan. Ett exemplar av allmän dammussla (*Anodonta anatina*) noterades. Tätheterna av båda arterna är mycket låga och sannolikt har arterna sina huvudsakliga utbredningsområden i andra delar av Ulvsundasjön/Mälaren.

Till följd av att hela vikens närområde (30 meter från stranden) samt stora delar av vattenområdet präglas av artificiella anläggningar och mänskliga aktiviteter bedömdes vikens biotopvärde som obetydligt. Området bedöms utifrån musselfynd ha ett visst artvärde. Sammantaget bedömdes området ha ett visst naturvärde, vilket är en sammanvägning av biotopvärde och artvärde. Områdets växt- och djurliv bedömdes inte vara känsligt för ytterligare modifieringar av stränder och botten förutsatt att vissa hänsynsåtgärder vidtas (Tyréns, 2018).

Kommunala planer och utpekanden

I Stockholms stads översiktsplan (Stockholms stad, 2018) är området beskrivet som stadsutvecklingsområde - omvandling. Planläggningens syfte är att i linje med översiktsplanen omvandla denna del av Ulvsunda industriområde till blandad stadsbebyggelse med bostäder, verksamheter, service, gator, parker, skola, kultur och idrottsytor.

Landskapsområden

Landskapsområden ska definieras enligt ny SIS-standard. Kartläggningsområdet ingår i ett landskapsområde som utgör ett värdelandskap. Avgränsade landskapsområden och värdelandskap anges i figur 4 och tabell 2. Landskapsområden markeras vanligen med bokstäver och inte siffror, för att inte blandas samman med naturvärdesbiotoper.

Landskapsområden och värdelandskap

Landskapsområden är landskapsavsnitt med särskilda karaktärsdrag, såsom särskilda landformer, arter, naturtyper eller någon form av mänsklig påverkan. Landskapsområden kan sträcka sig även utanför inventeringsområdet.

Värdelandskap är ett landskapsområde med särskild betydelse för biologisk mångfald. De utgörs av naturvärdesbiotoper i en eller flera biotop typer som tillsammans bildar ett sammanhängande landskap med större betydelse för biologisk mångfald.

Tabell 2. Avgränsade landskapsområden och värdelandskap inom kartläggningsområdet. Enbart ett landskapsområde identifierades, som då får beteckning A.

Landskapsområde	Nyckelkaraktär	Värdelandskap
A	Bällstaviken, en limnisk miljö och Mälarvik	Ja



Figur 4. Landskapsområden och värdelandskap som avgränsats inom inventeringsområdet. Landskapsområde A sträcker sig utanför gränsen för inventeringsområde.

A. Ulvsundasjön

Värdelandskap A innefattar naturvärdesbiotop 1, se figur 4 och 7. Värdelandskapet sträcker sig vidare utanför inventeringsområdet. Värdelandskapet utgörs av Ulvsundasjön som är en avgränsad vik i sjön Mälaren. Viken är påverkad av bland annat bebyggelse i närområdet, övergödning och dagvatten, men hyser en del värden för organismer som lever i och vid vatten, exempelvis sjöfågel, fisk och många insekter.

Vattensystem och miljökvalitetsnormer (MKN)

Enligt ny SIS-standard ska vattensystem redovisas. I figur 5 nedan redovisas vilka vattensystem (avrinningsområden, hav, sjöar och vattendrag) som förekommer inom inventeringsområdet. Vidare redovisas den senaste klassificeringen av ekologisk status eller ekologisk potential enligt Vattenkartan (VISS). Vattenområdets gräns i VISS stämmer inte helt med bakgrundskartans markering av vattenyta, men avser hela Ulvsundasjön. Vattensystemen uppströms och nedströms inventeringsområdet visas inte i sin helhet, men dess koppling till inventeringsområdet framgår av kartan.



Hydrologi, Bällsta hamn

Ekologisk status av sjöar

Orangea yta Otillfredsställande status

Blue outline Inventeringsområde

0 50 100 m N

Kartan framställd 2025-06-02 av Ekologigruppen.
Bakgrundskarta: Svergebaskartan © Esri

Figur 5. I kartan redovisas kända vattensystem samt senaste klassificeringen av ekologisk status från VISS, inom inventeringsområdet/kartläggningområdet och strax utanför. Hela Ulvsundasjön omfattas, även om det ser ut att finnas ett glapp i kartan mellan den orangea ytan och strandlinjen, vilket beror på att geometrin är hämtad från VISS.

Statusklassning sker för en hel vattenförekomst och används främst för att förhålla sig till att en försämring inte får ske av enskilda delfaktorer. En kvalitetsfaktor får således inte försämrats med en klass (få en lägre klass) även om statusen som helhet inte försämrats. Om kvalitetsfaktorn redan är i lägsta klassen är ingen försämring tillåten alls. (Det är resultatet av den s k Weserdomen). Aktuella aspekter att beakta vad gäller den fysiska naturmiljön är hydromorfologi, alltså hur stränder och botten är beskaffade och vilka samband det finns för vattenlevande arter, dels längs stränderna och dels från vattnet upp på stranden.

Vattenområdet vid Bällsta hamn ingår i vattenförekomsten Ulvsundajön (VISS EU_CD: SE658229-162450) som är klassad till otillfredsställande ekologisk status med hög tillförlitlighet. Klassningen är baserad på miljökonsekvenstypen morfologiska förändringar och kontinuitet (mänsklig påverkan på sjöars och vattendrags former och strukturer).

Vid bedömning av påverkan från ett projekt eller en plan på möjligheterna att uppnå miljö kvalitetsnormerna är det vanligt att undersöka hur den så kallade hydromorfologin påverkas. Man kan säga att hydromorfologin utgör förutsättningarna för djur och växter i och i anslutning till vatten. I hydromorfologi ingår Morfologiskt tillstånd som kan beskrivas som den fysiska formen hos vattendrag och sjöar samt deras närområden. Det morfologiska tillståndet för Ulvsundajön är klassat till otillfredsställande eftersom bottenmiljön, närområdet och svämplanet är påverkade av tidigare exploatering (se figur 6.)



Figur 6. Klassning av Morfologiskt tillstånd för Ulvsundajön (vattenförekomsten där Bällsta hamn är belägen).

Om Ulvsundajön på sikt ska kunna nå god status behöver påverkan på grunda vattenmiljöer och strandmiljöer minska. Det kan exempelvis ske genom att omvandla tidigare exploaterade mark- och vattenområden till mer naturliga biotoper som kan nyttjas av växter och djur. För aktuell planen, och de vattenmiljöer denna omfattar, beaktas främst gällande lagkrav för den ekologiska delen av MKN, i syfte att inte försämrats eller äventyrar möjligheten att uppnå bättre status.

Ett separat PM om ekologiska miljö kvalitetsnormer finns framtaget (Ekologigruppen, 2025), vilket fördjupar ovanstående beskrivningar.

Naturvärdesbiotoper

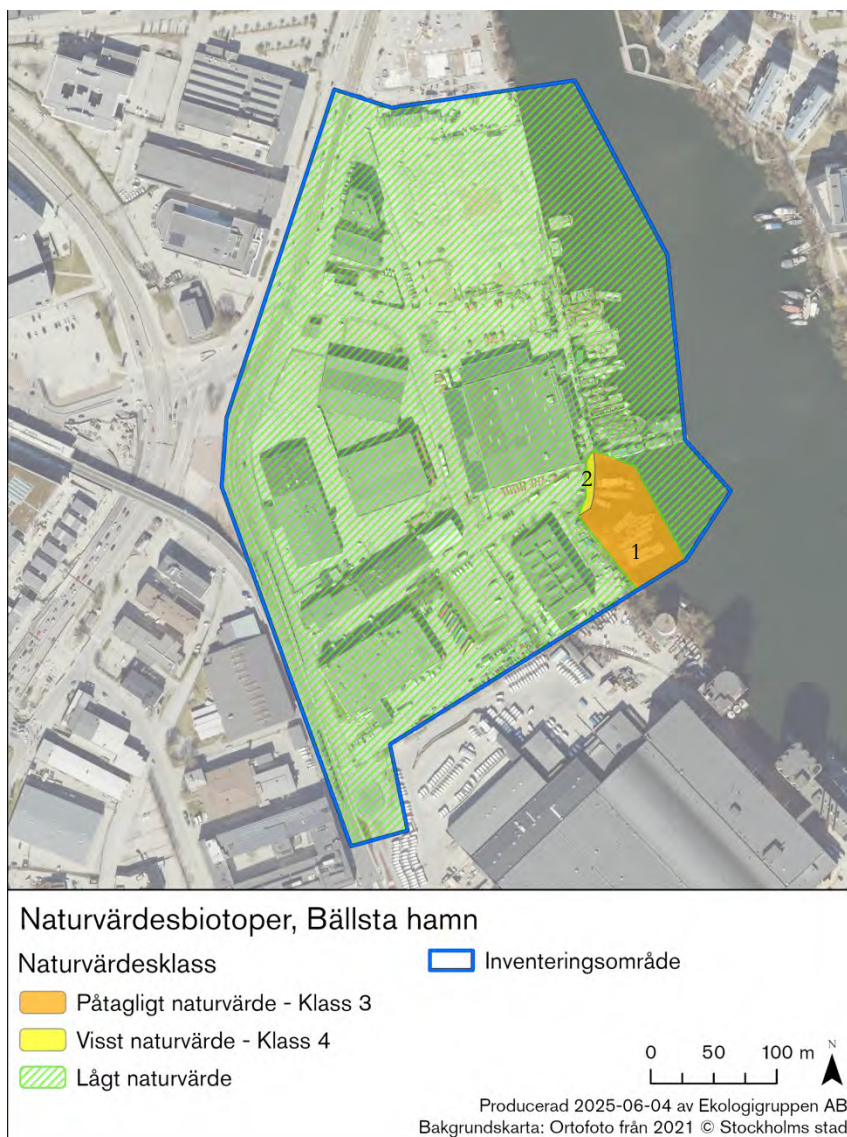
Naturvärdesinventeringen har resulterat i två avgränsade naturvärdesbiotoper (figur 7), vilka sammanfattas nedan. I bilaga 1 redovisas respektive naturvärdesbiotop i detalj och med representativa bilder.

Mer om naturvärdesbiotoper

Naturvärdesbiotoper har inget direkt lagligt skydd men i miljöbalkens inledande paragraf (1 kap. 1 §) anges att lagen ska tillämpas så att värdefulla naturmiljöer skyddas och vårdas samt att den biologiska mångfalden bevaras. Miljöbalkens hushållningsbestämmelser (3 kap. 3 §) anger dessutom att mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt skall så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 1 och 2 är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt (SIS 2014).

Tabell 3. Avgränsade naturvärdesbiotoper inom inventeringsområdet.

ID	Naturvärdesklass	Biotoptyp	Bedömning
1	Klass 3 påtagligt naturvärde	Näringsrik(eutrof) sjö	God säkerhet
2	Klass 4 visst naturvärde	Antropogen, terrester miljö (träddunge)	God säkerhet



Figur 7. I kartan redovisas naturvärdesbiotoper och deras klassning.

En naturvärdesbiotop med påtagligt naturvärde har urskilts (figur 7). Naturvärdesbiotoper med högsta naturvärde (klass 1) eller högt naturvärde (klass 2) har inte påträffats i området. Övriga delar av vattenområdet inom inventeringsområdet bedöms ha lågt naturvärde. Det hårdgjorda industriområdet i övrigt innehåller inga egentliga grönytor utan enbart små, spridda grupper av ungt lövslä i vägkant eller utmed stängsel. Industriområdet bedöms därför ej ha naturvärde.

Påtagligt naturvärde – Naturvärdesklass 3

I inventeringsområdet har en naturvärdesbiotop med påtagligt naturvärde (se faktaruta) avgränsats (figur 7). Totalt täcker värdeklassen en yta av cirka 0,5 hektar inom inventeringsområdet.

Mer om värdeklass Påtagligt naturvärde – Naturvärdesklass 3

I denna klass behöver inte varje enskilt objekt vara av betydelse för biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå. Däremot bedöms objekten vara av särskild betydelse för att den totala arealen av sådana områden ska kunna bibehållas och deras ekologiska kvalitet upprätthållas eller förbättras (se SS 199000:2014). Ekologigruppen tolkar det som att objekt i denna värdeklass är av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på kommunal nivå och kan vara av betydelse för en sammanhängande grön infrastruktur.

Naturvärdesbiotop 1 utgörs av näringsrik sjö (figur 8) med viss förekomst av naturliga stränder och bottenar. Biotopkvaliteter finns i form av långskottsvegetation och flytbladsväxter, som tillsammans med vanliga strandarter och ett fåtal träd skapar passande miljöer för fisk, sjöfågel och bottenfauna. I naturvärdesbiotopen förekommer flera värdearter. Vid inventeringen påträffades pilblad (NT) och vid tidigare inventering har äkta målarmussla (NT) noterats. Det finns också flera vanliga vattenväxter i form av exempelvis axslä, hornsärv och gul näckros.



Figur 8. Naturvärdesbiotop 1 (till vänster) och 2 (till höger). Naturvärdesbiotop 1 utgörs av grunda vattenmiljöer och bedöms ha påtagligt naturvärde. Naturvärdesbiotop 2 utgörs av en trädunge och bedöms ha visst naturvärde.

Visst naturvärde – Naturvärdesklass 4

I inventeringsområdet har en naturvärdesbiotop med visst naturvärde (se faktaruta) avgränsats (figur 7). Denna utgörs av en liten trädunge i parkmiljö vid en vändplan, sammantaget cirka 600 m², se bild figur 8. Träden i dungen bedöms generellt vara yngre än cirka 50 år, och består av arter som knäckepil, klibbal, rönn, sälg, hagtorn och päron, samt ung ask och alm. De blommande och bärande träden och buskarna har ett värde för insekter och fåglar. Vissa av alarna är uppåt 40 cm i diameter men bedöms inte utgöras av skyddsvärda träd. Kanten mot stranden är brant, och på delar av området finns upplag av olika slag.

Mer om värdeklass visst naturvärde – Naturvärdesklass 4

Objekten i värdeklassen är av betydelse för att stärka den gröna infrastrukturen och att därigenom den ekologiska kvaliteten på intilliggande objekt med högre värden upprätthålls. Ekologigruppen tolkar det som att denna värdeklass är av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på lokal nivå. Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå.

Lågt/ej naturvärde

Huvuddelen av inventeringsområdet bedöms ej hysa naturvärden. De utgörs dels av vattenmiljöerna vid kajen/hamnen. Dessa vattenområden saknar i stort sett värdearter, samt värdefulla strukturer och element för biologisk mångfald såsom bottenstrukturer och biotopskapande vegetation. Områdets hårdgjorda industrimiljöer på land innehåller bara utspridda inslag av små ytor unga träd och buskar, och bedöms inte hysa naturvärde.

Värdearter

Enligt metodiken för naturvärdesinventering ska värdearter noteras som del av inventeringen. En värdeart är en art med specifika krav på sin miljö. Genom sin förekomst signalerar arten att det finns naturvärden i ett område och att det kan finnas fler sällsynta och/eller rödlistade arter. Begreppet naturvårdsarter är något bredare och innefattar även andra arter som ofta omnämns i naturvårdssammanhang, såsom rödlistade arter som inte har specifika krav på sin livsmiljö (se vidare information i faktabutten nedan).

Mer om naturvårdsarter och värdearter

Naturvårdsarter är utpekade av myndigheter i olika inventeringar och sammanhang. De sammanfattas av SLU ArtDatabanken i rapporten "Naturvårdsarter" (Hallingbäck 2013). Exempel på naturvårdsarter är rödlistade arter, fridlysta arter, Skogsstyrelsens signalarter och typiska arter.

De arter som är relevanta att använda vid bedömningen av naturvärden kallas **värdearter**. Genom sin förekomst signalerar arten att det finns naturvärden i ett område och att det kan finnas fler sällsynta och/eller rödlistade arter. Många värdearter är också naturvårdsarter, men kan även vara Jordbruksverkets ängs- och betesmarksarter och Ekologigruppens egna värdearter (exempelvis regionalt sällsynta arter och nyckelarter som formar livsmiljöer). Värdearterna delas in i fyra olika kategorier utifrån deras signalvärde (mycket högt, högt, påtagligt och visst) vilket baseras på artens miljökrav och sällsynthet. Signalvärdet är en glidande skala som också varierar geografiskt.

I området har ett tjugotal naturvårdsarter, inklusive värdearter, påträffats i samband med naturvärdesinventeringen år 2024, fågelinventering 2025, eller är kända från databasen Artportalen. Från Artportalen har endast artfynd som bedömts som rimliga, beaktat områdets förutsättningar och naturtyper, inkluderats. Förekomster av alla värdearter, inklusive påträffade skyddade arter, rödlistade arter och arter med mycket högt samt högt signalvärde finns listade i tabell 4 nedan.

Tabell 4. Funna värdearter och naturvårdsarter i området. Tabellen innefattar skyddade arter, rödlistade arter och arter med mycket högt och högt signalvärde. 'Skydd' anger vilka paragrafer i artskyddsförordningen (ASF) som skyddar arten och 'R.K.' anger rödlistningskategori enligt följande: NT - nära hotad, VU - sårbar, EN - starkt hotad, CR - akut hotad, DD - kunskapsbrist. Tabellen är sorterad så att skyddade arter listas först, därefter rödlistade arter, samt sist övriga värdearter sorterade efter signalvärde. *Arten är noterad i Bällstaviken som födosökande.

Svenskt namn	Skydd ASF/RK	Indikatorvärde	Förekomst i naturvärdesbiotop	Källa
björktrast	ASF 4 §, VU	Ringa	2, samt i planområdets ytor med lågt naturvärde	Ekologigruppen, 2025, fågelinventering.
fiskmås	ASF 4 §	Ringa	1 och 2, samt i planområdets ytor med lågt naturvärde	Som ovan
gråkråka	ASF 4 §, NT	Ringa	Inom planområdet men utanför naturvärdesbiotop	Som ovan
gråsparv	ASF 4 §	Ringa	Inom planområdet men utanför naturvärdesbiotop	Som ovan
gråtrut	ASF 4 §, VU	Påtagligt	Inom planområdet men utanför naturvärdesbiotop	Som ovan
grönfink	ASF 4 §, EN	Ringa	2,	Som ovan
gråhäger	ASF 4 §	Visst	1	Ekologigruppen 2025, naturvärdesinventering
skäggdopping	ASF 4 §	Visst	1*	Artportalen, flera år
östersjötrut	ASF 4 §, VU	Påtagligt	1 + spritt i området	Som ovan
tornseglare	ASF 4 §, VU	Visst	Inom planområdet men utanför naturvärdesbiotop	Som ovan
pilblad	NT	Högt	1	Ekologigruppen 2025
axslinga		Visst	1	Ekologigruppen 2025

hornsärv		Visst	1	Ekologigruppen 2025
ähta målmussla	NT	Högt	1	Tyréns 2018
bäver		Visst	1*	Artportalen 2023

Under våren 2025 har en fördjupad artinventering fågel utförts i områdets naturmiljöer utmed strand och i vatten. Resultaten redovisas i tabell nedan och i kommande avsnitt. En mer utförlig beskrivning av metodik finns i separat underlagsrapport fågelinventering (BH_N4_2D06_002), Ekologigruppen 2025.

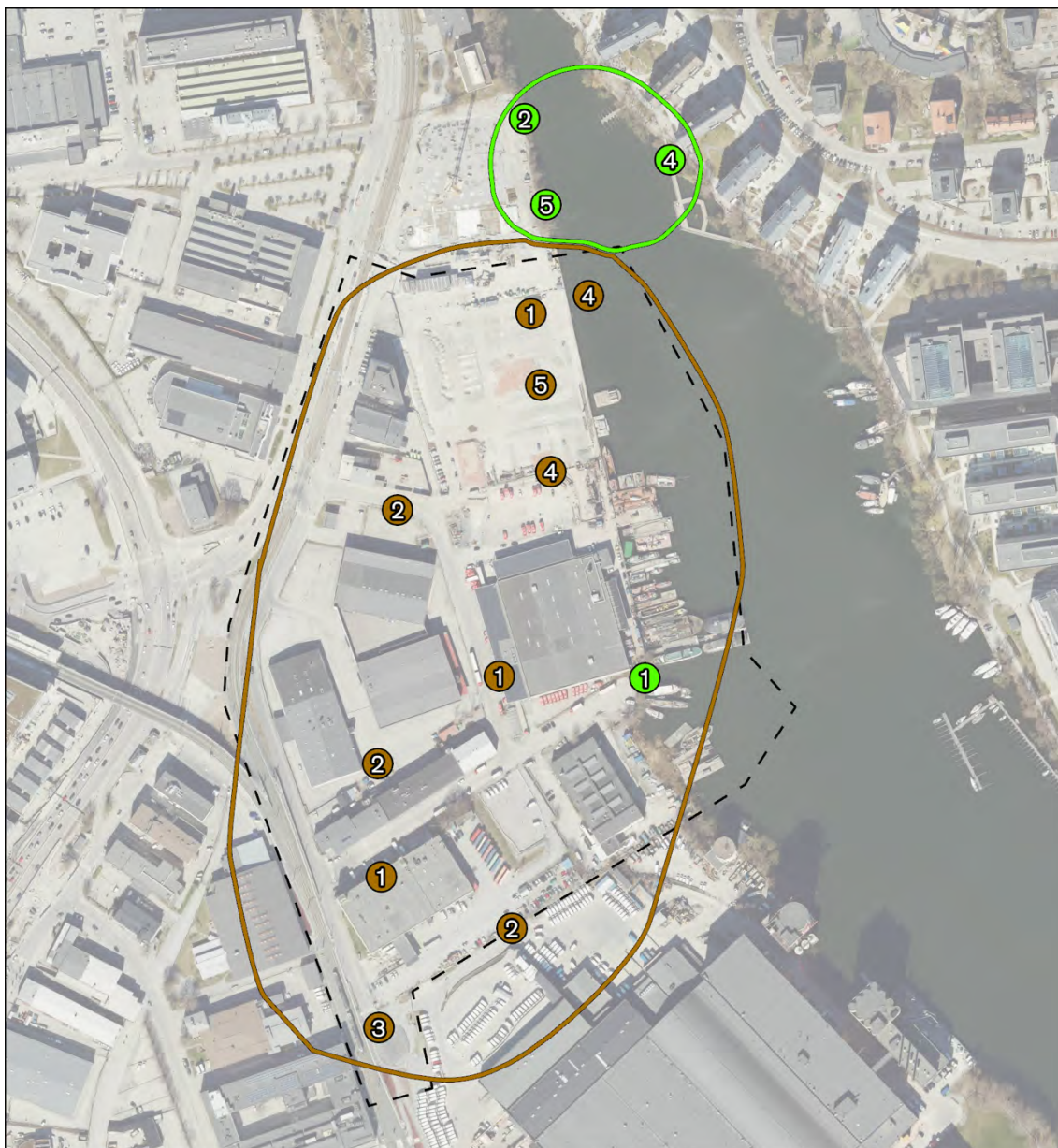
Alla fågelarter har omfattats av inventeringen men fokus har legat på så kallade naturvårdsrelevanta arter, det vill säga arter som är rödlistade, arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1, arter som uppvisar en negativ trend, samt arter med lokalt liten population. För dessa arter har eventuella fortplantningsområden/revir ritats ut. Arter som inte omfattas av revirkarteringen är lokalt mycket vanliga arter som exempelvis lövsångare, blåmes, talgoxe, skata och bofink. Dessa arter noteras bara genom uppskattning av antalet par i inventeringsområdet, samt häckningskriterium enligt metodik atlasinventering (BirdLife 2012).

I samband med inventeringen påträffades 30 fågelarter. Av dessa arter bedöms 11 arter vara naturvårdsrelevanta och 19 vara vanligt förekommande arter med stabila eller ökande populationer. Inga ytterligare naturvårdsrelevanta fågelarter finns noterade från det inventerade området enligt databasen Artportalen (sökning mellan 2000–2025). För sex av de elva naturvårdsrelevanta arterna (björktrast, fiskmås, gråkråka, gråsparv, gråtrut och östersjötrut) är bedömningen att de har fortplantningsområde/revir inom detaljplaneområdet.

Nedan listas de naturvårdsrelevanta fågelarterna, med kartor på följande sidor:

Björktrast (ett revir, trolig häckning)
Fiskmås (18 individer som flest, trolig häckning)
Fisktärna (enstaka ex förbiflygande, ej häckningskriterie)
Gråkråka (ett revir, trolig häckning)
Gråsparv (4 par/revir, konstaterad häckning)
Gråtrut (1 par, trolig häckning)
Grönfink (1 revir, trolig häckning)
Skrattmås (förbiflygande, ej häckningskriterie)
Sädesärla (1 ex, obs i häcktid, möjlig häckning)
Tornseglare (9 ex obs i häcktid, möjlig häckning)
Östersjötrut 1-2 par, trolig häckning

Flera av de vanliga arterna som skata, sothöna m.fl. har konstaterade häckningar inom området.



Fågelinventering, Bällsta hamn 2025

Observationer, siffra anger inventeringstillfälle

- Grönfink (EN)
- Gråkråka (NT)

Revir, färg kopplar till art

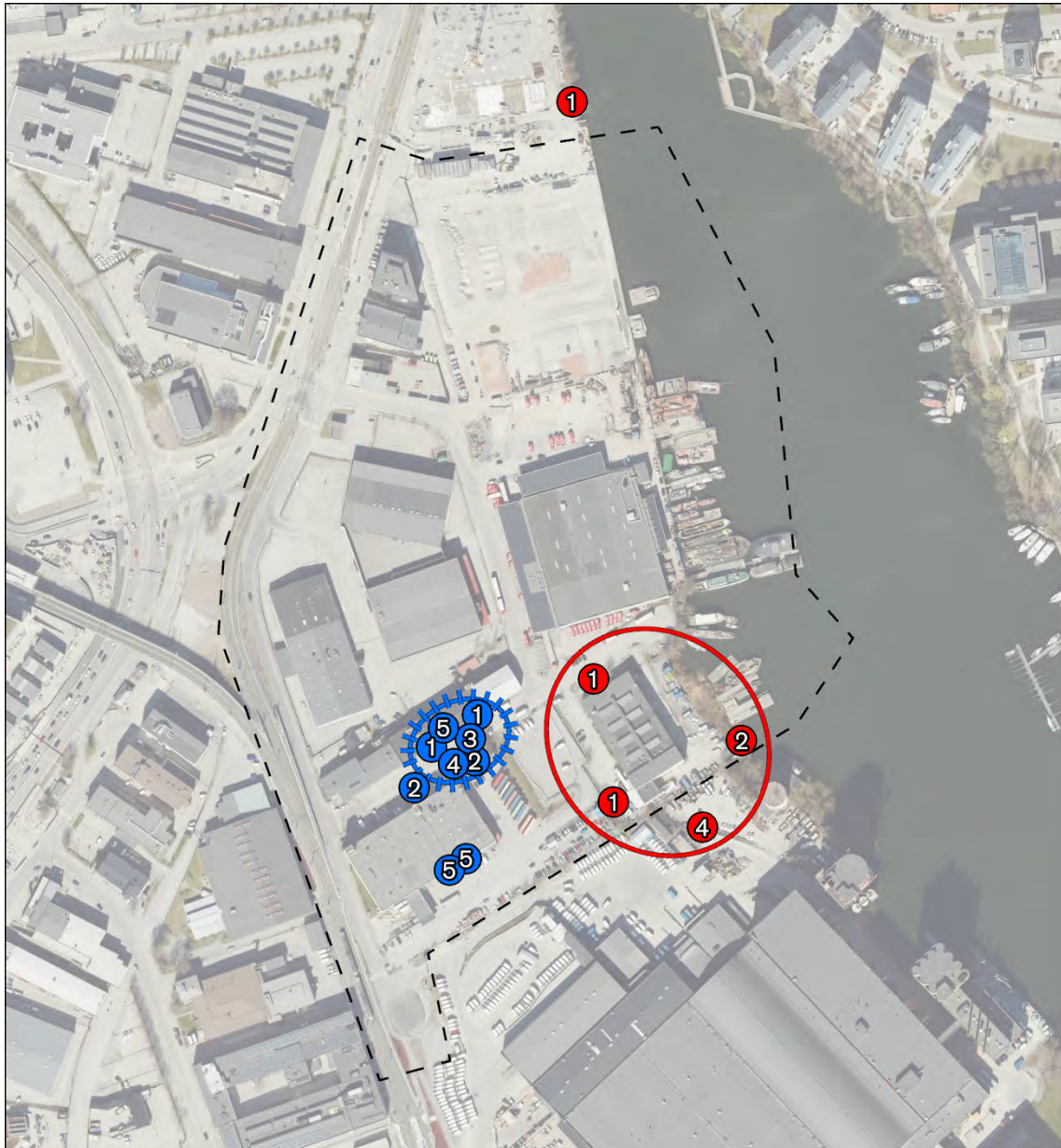
 Trolig häckning

 Inventeringsområde

0 50 100 m N

Kartan framställd 2025-06-04 av Ekologigruppen
Bakgrundskarta: Ortofoto från 2021 © Stockholms stad

Figur 9. Revirkartering från utförd fågelinventering. Färgen på ringarna runt reviren är de samma som punkternas färg för respektive art.



Fågelinventering, Bällsta hamn 2025

Observationer, siffror anger
inventeringstillfälle

- Björktrast (NT)
- Gråsparv (LC)

Revir, färg kopplar till art

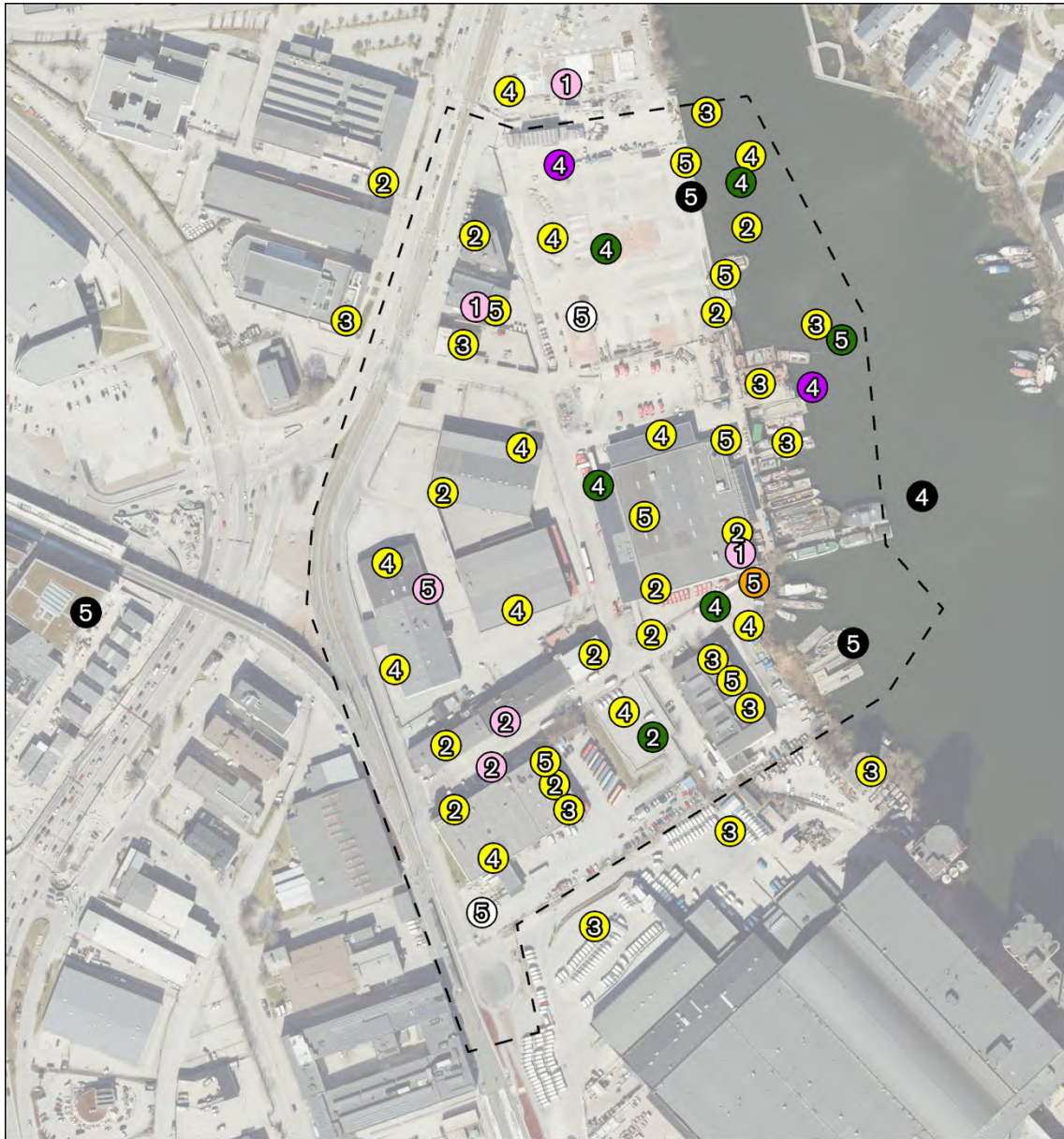
- Trolig häckning
- Konstaterad häckning

0 50 100 m N

[-] Inventeringsområde

Kartan framställd 2025-06-04 av Ekologigruppen
Bakgrundskarta: Ortofoto från 2021 © Stockholms stad

Figur 10. Revirkartering från utförd fågelinventering. Färgen på ringarna runt reviren är de samma som punkternas färg för respektive art.



Fågelinventering, Bällsta hamn 2025

Observationer, siffror anger inventeringstillfälle

- Fiskmås (NT)
- Fisktärna (LC)

- Gråtrut (VU)
- Sädesärta (LC)
- Skrattnås (NT)
- Tornseglare (EN)

- Östersjötrut (VU)
- Inventeringsområde

0 50 100 m ▲ N

Kartan framställd 2025-06-04 av Ekologigruppen
Bakgrundskarta: Ortofoto från 2021 © Stockholms stad

Figur 11. Observationer av fåglar där revir/fortplantningsområden inte har avgränsats. För fiskmås, gråtrut och östersjötrut är det troligt att arterna häckar inom området även om revir inte har kunnat avgränsats, vilket beror på att dessa arter föredrar att häcka tillsammans, ofta i stora kolonier.

Skyddade arter

I området förekommer ett antal fågelarter som är skyddade enligt svensk lag (SFS 2007:845, se faktarutor nedan). Förekomsterna av arterna redovisas nedan samt i tabell 4.

Artskyddsförordningen

Artskyddsförordningen är en svensk lagstiftning som bland annat innebär fridlysning av arter, däribland alla vilda fågelarter, alla grod- och kräldjursarter, alla fladdermöss och ett antal andra djur och växter. Olika arter har olika skydd beroende på vilken paragraf i artskyddsförordningen som reglerar respektive art. Förenklat kan man säga att alla de listade arterna är fridlysta, det vill säga att det inte är tillåtet att samla in, skada eller döda de listade arterna.

Dispens från förbudet för vilda fåglar, samt andra djur och växter uppräknade i bilaga 1, kan endast erhållas om projektet eller planen är av allt överskuggande allmänintresse. Därför är det i de flesta fall alltid nödvändigt att genomföra skyddsåtgärder för att undvika dispensprövning. Dispenskraven för arter listade i bilaga 2 är inte lika stränga.

Skyddade fågelarter enligt § 4 artskyddsförordningen

Alla vilda fåglar i Sverige är skyddade enligt 4 §, men till skillnad mot de arter som omfattas av skyddet i 4 a § artskyddsförordningen, är inte fåglarnas livsmiljöer skyddade i sig. Dock är det förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om detta riskerar att den lokala populationen inte kan bibehållas på en tillfredställande nivå.

Artskyddsförordningen 4 § - fåglar

Fridlysningen innebär att det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om inte störningen saknar betydelse för att
 - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b) återupprätta populationen till den nivån.

I denna rapport har endast fågelarter inkluderats i de fall dessa utgör sådana arter där hänsyn behöver tas för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredställande nivå. Dessa kallas här för naturvårdsrelevanta arter och omfattar arter som är rödlistade (se faktaruta), arter som är listade med N i artskyddsförordningen samt sådana arter som uppvisar en starkt negativ trend lokalt eller nationellt. Se tabell 5.

Skyddade arter enligt § 4 artskyddsförordningen

Alla arter av fladdermöss är i Sverige fridlysta och skyddade enligt artskyddsförordningens 4a§. Skyddet omfattar även fladdermössens fortplantningsområden och viloplats.

Baserat på inventeringsområdets industriella, upplysta och hårdgjorda karaktär utan vegetation, finns det inga områden inom inventeringsområdets landmiljöer som bedöms kunna ha potential som födosöksmiljöer för fladdermöss. Utmed de delar av stranden och vattnet som innehåller växtlighet kan troligen fladdermöss födosöka tidvis, som del av större födosöksområden kring Ulvsundasjön och anslutande grönområden, utanför inventeringsområdet. Inventeringsområdets små grönytor utmed stranden har troligen en begränsad betydelse i sammanhanget, baserat på sin lilla storlek.

Vad gäller viloplats har områdets industrimiljöer och byggnader i form av sentida ”plåtlador” sannolikt inte någon central funktion som viloplats i form av platser för övervintring eller koloniplats. Ofta är det äldre byggnader i trä eller tegel, med isolerade vindsutrymmen som går att nå från utsidan eller via springor i tak eller fasad, som nyttjas. Det förekommer ett fåtal tegelbyggnader i området vilka i huvudsak avses bevaras. Dagens industriella, hårdgjorda och upplysta omgivningar lämpar sig mindre väl för fladdermöss så även om det skulle finnas lämpliga skrymslen i husen är det rimligt att anta att de inte nyttjas i någon betydande omfattning.

Tabell 5. Skyddade och naturvårdsrelevanta arter i området. FD=Arten är markerad med B i fågeldirektivets bilaga1. RK=Rödlistekategorier; NT=nära hotad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad. LC=livskraftig.

Art	FD/RK	Förekomst
Björktrast	NT	Ett par noterades med permanent revir, det är troligt att paret häckar inom inventeringsområdet.
Fiskmåsar	NT	Åtta-tio par fiskmåsar noterades i lämplig häckningsmiljö. Det är troligt att paren häckar på taken inom eller strax intill inventeringsområdet.
Fisktärna	FD	Två-tre par fisktärna observerades vid sista besöket, men dessa uppehöll sig främst utanför inventeringsområdet vid Bromma blocks. Paren bedöms inte häcka inom inventeringsområdet 2025.
Gråkråka	NT	Ett par gråkråka har noterats med permanent revir inom inventeringsområdet. Någon boplatz har inte hittats inom inventeringsområdet och Ekologigruppens bedömning är att arten sannolikt häckar strax utanför inventeringsområdet, då lämpliga strukturer (äldre träd) saknas för bobygge.
Gråsparv	LC	Fyra par gråsparvar konstaterades häcka inom inventeringsområdet då de återkommande besökte sina boplatser under ett tak.
Gråtrut	VU	Ett par gråtrut har noterats i lämplig häckningsmiljö. Det är troligt att paret häckar inom eller strax utanför inventeringsområdet.
Grönfink	EN	Ett par grönfink har noterats med permanent revir precis norr om inventeringsområdet (utanför inventeringsområdet). Det är troligt att arten häckade i buskar eller träd precis utanför inventeringsområdet.
Skrattmåsar	NT	Två skratmåsar noterades förbiflygande vid inventeringsområdet. Ekologigruppens bedömning är att dessa inte häckade inom inventeringsområdet 2025.
Sädesärla	LC	En sädesärla observerades i häckningstid. Det är möjligt att den häckade inom inventeringsområdet 2025.
Tornseglare	EN	Cirka tio tornseglare sågs födosöka i luftrummet ovanför inventeringsområdet. Det är möjligt att dessa häckar inom eller strax utanför inventeringsområdet 2025, under något lämpligt tak.
Östersjötrut	VU	Två par östersjötrut har noterats i lämplig häckningsmiljö. Det är troligt att paren häckar inom eller strax utanför inventeringsområdet, på något av taken.

Rödlistade arter

Sammanlagt tolv rödlistade arter noterades från området vid denna inventering och fågelinventeringen. Därutöver är arter noterade från området i databasen Artportalen. Rödlistade

Rödlistan - rödlistekategorier

Den svenska rödlistan utarbetas av Artdatabanken. Rödlistan uppdateras vart femte år och den senaste rödlistan gavs ut 2020 (Artdatabanken 2020). Rödlistan i sig innebär inget skydd utan anger olika arters risk att dö ut från Sverige. Arterna listas i olika rödlistekategorier beroende på artens status. Det finns sex rödlistningskategorier: (RE) nationellt utdöd, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) nära hotad, (DD) kunskapsbrist. Arter utan känd minskning eller negativ påverkan och med tillräckligt stor population klassas som livskraftiga (LC).

arter som också är skyddade enligt artskyddsförordningen behandlas i avsnittet ”Skyddade arter” ovan. För mer information om rödlistan, se faktarutan ovan.

Pilblad (*Sagittaria sagittifolia*) (NT) förekommer i naturvärdesbiotop 1 med ett litet bestånd nära biotopens södra gräns. Arten är knuten till grunda, lugnflytande eller stillastående vatten som sjöar eller flacka delar av vattendrag. Enligt Artdatabanken ”är det inte fastlagt vad som har orsakat tillbakagången hos pilblad. Troliga orsaker är minskad hävd av stränder och minskade naturliga vattenståndsfluktuationer. Avsaknad av dessa störningar leder till att mer högvuxna gräs som vass (*Phragmites australis*) och jättegröe (*Glyceria maxima*) tar över. Sänkning eller utdikning av grunda sjöar har sannolikt också bidragit till artens tillbakagång”.



Figur 12. Pilblad (motten i bilden) som förekommer i naturvärdesbiotop 1.

Äkta målarmussla (*Unio pictorum*) (NT) har tidigare noterats vid inventering i både naturvärdesbiotop 1 och i området vid kajen med lågt naturvärde (Tyréns 2018). Arten förekommer vanligtvis på djup ner till 5-6 meter i sjöar, bäckar och större vattendrag. Arten föredrar näringsrika eller måttligt näringsrika vatten.

Skogsalm (*Ulmus glabra*) (CR). Almen är akut hotad då arten är drabbad av den aggressiva almsjukan, som slår ut smittade individer. Att bevara de träd som fortfarande är friska kan bidra till en ökad genetisk variation och kanske på sikt öka resistens mot sjukdomen. Gamla levande träd har höga värden. Skogsalm är inte sällsynt i Stockholms stad, men på grund av almsjukan blir äldre träd alltmer sällsynta.

Ask (*Fraxinus excelsior*) (EN). Arten är rödlistad på grund av en vindburen svampsjukdom som drabbar träden (askskottsjukan). Genetisk variation inom populationerna bör öka motståndskraften mot askskottsjukan och därför är det viktigt att bevara askar där det är möjligt. Många naturvårdsarter bland skalbaggar, vedsvampar och lavar är knutna till askträd. Liksom skogsalm är ask inte sällsynt i Stockholms stad, men gamla träd är ovanliga.

Björktrast (*Turdus pilaris*) (NT) noterades med ett permanent revir, det är troligt att paret häckar inom eller strax utanför inventeringsområdet. Björktrast häckar i skog, inte sällan i glesa kolonier i anslutning till odlad mark. Arten häckar också i stadsnära områden, i parker och trädgårdar. I stockholmstrakten är björktrast ofta mer vanlig i urbana miljöer än på landsbygden. Den svenska populationen har minskat i snabb takt under lång tid. Björktrast är rödlistad som nära hotad (NT).

Fiskmås (*Larus canus*) (NT) noterades med åtta till tio par i lämplig häckningsmiljö. Det är troligt att paren häckar på taken inom eller strax intill inventeringsområdet. Arten häckar ensam eller i kolonier i våtmarker, längst kuster, på öar, vid insjöar och ibland även på hustak i samhällen. Fiskmås är allätare som gärna äter fisk, maskar och skalbaggar men också födosöker i tätbebyggda områden där den exempelvis kan hitta matrester från människor. Fiskmås är en vanlig art i Sverige men populationen har under de senaste 20 åren minskat kraftigt vilket medfört att den från och med år 2020 är rödlistad i kategorin Nära hotad (NT). Minskningstakten för den svenska populationen bedöms vara nära gränsvärdet för Sårbar (VU).

Gråkråka (*Corvus cornix*) (NT) förekommer med ett permanent revir inom inventeringsområdet. Någon boplatz har inte hittats inom inventeringsområdet och Ekologigruppens bedömning är att arten sannolikt häckar strax utanför inventeringsområdet, då lämpliga strukturer (äldre träd) saknas för bobygge. Arten har stora revir och för att lyckas med sin häckning behöver den ha tillgång till en ostörd skogsdunge för placering av själva boet. Gråkråka var ny på rödlistan 2020 i kategorin Nära hotad (NT) och har inte varit rödlistad tidigare.

Gråtrut (*Larus argentatus*) (VU) har noterats med ett par lämplig häckningsmiljö. Det är troligt att paret häckar inom eller strax utanför inventeringsområdet, på något av hustaken. Den häckar huvudsakligen kolonivis längst hela östersjöns kuster. Arten är en allätare som bland annat äter rester efter döda djur, fisk, maskar, insekter, fåglar och restavfall. Gråtrut är en relativt vanlig art i Sverige vars population dock har minskat kraftigt. Sedan 2015 är gråtrut rödlistad som Sårbar (VU) eftersom takten på populationsminskningen har ökat.

Grönfink (*Chloris chloris*) (EN) har noterats med ett permanent revir precis norr om inventeringsområdet (utanför inventeringsområdet). Det är troligt att arten häckade i buskar eller träd precis utanför inventeringsområdet. Grönfink häckar i skogsbryn, enbackar, buskmarker, parker och trädgårdar. Arten har inte särskilt höga krav på sin livsmiljö i tätortsnära områden. Grönfink är rödlistad i hotkategorin starkt hotade arter (EN) till följd av en sjukdom. Arten är dock fortfarande en vanligt förekommande art i regionen och populationsminskningen är inte i första hand knuten till markanvändningen.

Två **skrattnåsar** (*Chroicocephalus ridibundus*) (NT) noterades förbiflygande vid inventeringsområdet. Ekologigruppens bedömning är att dessa inte häckade inom inventeringsområdet 2025. Skrattnås häckar i kolonier vid sjöar och havsvikar samt på öar och skär längs kusten. Skrattnås är spridd över hela landet utom längst i norr. Skrattnås är en förhållandevis vanlig art i Sverige men dess population har minskat så pass mycket under de senaste 25 åren att den sedan 2020 är rödlistad i kategorin Nära hotad (NT). Trenden de senaste åren visar dock att populationen är på väg att stabilisera sig.

Cirka tio **tornseglare** (*Apus apus*) (EN) sågs födosöka i luftrummet ovanför inventeringsområdet. Det är möjligt att dessa häckar inom eller strax utanför inventeringsområdet 2025, under något lämpligt tak. Tornseglare häckar gärna under storkupiga tegelpannor eller i andra håligheter och nischer i byggnader. Tornseglare kan även häcka i holkar som placeras i högt läge under en takfot eller på en husgavel med fria inflygningsmöjligheter. Tornseglaren lever hela sitt liv i luften. Födan utgörs uteslutande av insekter samt små spindlar som driver fram i luften hängandes i spinneträdar. Tornseglare är rödlistad i kategorin Starkt hotad (EN) på grund av en kraftig populationsminskning. En orsak till tornseglarens tillbakagång är sannolikt brist på lämpliga boplatser.

Östersjötrut (*Larus f. fuscus*) (VU) har noterats med två par i lämplig häckningsmiljö. Det är troligt att paren häckar inom eller strax utanför inventeringsområdet, på något av taken. Östersjötrut är

den underart av silltrut som häckar längs Östersjöns kuster i Sverige, Finland och Estland. Arten häckar vanligen kolonivis på låga och skoglösa skär men den kan även häcka på hustak i samhällen. Östersjötrut är rödlistad som Sårbar (VU).

Invasiva främmande arter

Inom inventeringsområdet har två invasiva främmande arter noterats i samband med fältbesök eller finns registrerade från området i databasen Artportalen. Arterna finns registrerade för respektive naturvärdesbiotop och redovisas i Bilaga 1, samt i 6 nedan. Någon fördjupad inventering av invasiva främmande arter har inte ingått i detta uppdrag, vilket innebär att det kan förekomma fler arter eller förekomster av invasiva arter än vad 6 nedan visar. Registrerade arter innefattar invasiva arter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/201 samt invasiva främmande arter som finns med på Naturvårdsverkets och Hav- och vattenmyndighetens (HaV) förslag på nationell lista (Naturvårdsverket 2023 och Havs- och vattenmyndigheten 2023).

Tabell 6. Funna invasiva arter i området.

Svenskt namn	Förteckning	Förekomst i naturvärdesbiotop	Källa
smal vattenpest	(EU) nr 1143/201	1	Ekologigruppen 2024
parkslide	Naturvårdsverket	2	Ekologigruppen 2024



Figur 13. Den främmande invasiva arten smal vattenpest (längst till höger) påträffades i naturvärdesbiotop 1. Övriga arter på bilden är axslinga (till vänster) och hornsärv (i mitten), vanliga vattenväxter som ej är invasiva.

Områdets invasiva arterna behöver hanteras och tas bort som del av fortsatt arbete, till exempel i systemhandlingsskede. Det finns riktlinjer och viss metodik för denna hantering, tex hur växtavfall och jordmassor ska tas om hand.

Skyddsvärda träd och biotopskyddade alléer

Förekommer inte i inventeringsområdet.

Habitatnätverk och grön infrastruktur

Målet med att arbeta med grön infrastruktur är att säkerställa att olika naturtyper och strukturer finns i landskapet, samt att dessa fördelar sig över landskapet på ett sådant sätt att arter kan sprida sig, och den långsiktiga överlevnaden för arter och naturtyper är säker.

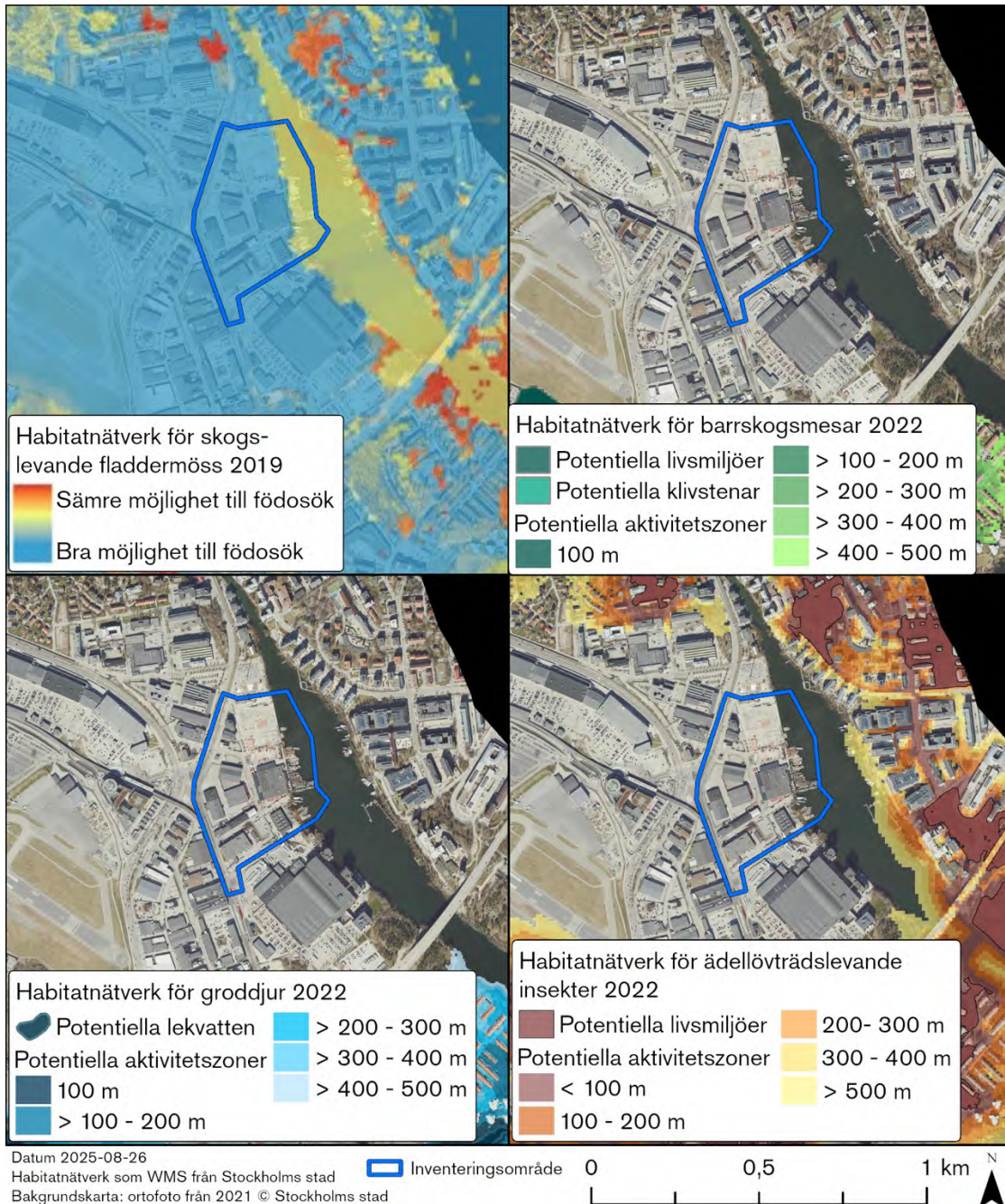
Att bevara och sköta om naturområden som är så kallade ekologiska värdekärnor är en grundläggande del av att bevara Stockholms ekologiska infrastruktur. En annan viktig del är att bevara fungerande spridningssamband mellan dessa värdekärnor. För att kunna bevara dessa värdekärnor är det viktigt att peka ut var i landskapet det finns särskilt viktiga spridningsvägar som kan fungera som länkar mellan livsmiljöerna. Ekologiska spridningssamband ger en bild av hur exempelvis olika områden med ädellöv eller barrskog hänger ihop och hur olika artgrupper potentiellt kan utnyttja resurser och röra sig i landskapet. En spridningsanalys görs utifrån representativa arter eller artgrupper kopplade till en viss typ av livsmiljö, och i fallet med ek- och ädellövmiljöer utgår analysen från skalbaggar knutna till ek. I fallet med barr- och blandskogsmiljöer utgår analysen från barrskogsmesar.

För inventeringsområdet visas Stockholms stads habitatnätverk, för eklevande arter, för barrskog, respektive groddjur, samt födosöksanalysen för skogslevande fladdermöss (14). Dessa områden finns presenterade på Stockholms stads dataportal (<http://dataportalen.stockholm.se/dataportalen/>).

Sammanfattningsvis kan konstateras att området ligger i utanför habitatnätverken för eklevande insekter, barrskog och för groddjur. För fladdermöss är större delen av området klassat som sämre förutsättningar för födosök då området är hårdgjort och i stort saknar vegetation. Vatten- och strandmiljöer med vegetation är något bättre för fladdermössens födosök.

Spridningsanalyser

I princip har varje art sina egna krav på spridningsförhållanden. Ofta beskriver man därför olika artprofiler för *fokusarter* som har olika krav på sin miljö och olika spridningsförmåga. De parametrar som påverkar spridningen är avstånd, kvaliteten på mellanliggande landskap och barriärer/motstånd. Spridningsanalyser bör främst ses som ett pedagogiskt hjälpmedel att synliggöra möjliga resonemang kring dessa komplicerade frågor om arters spridning.



Figur 14. Inventeringsområdets läge i förhållande till habitatnätverken för skogslevande fladdermöss, barrskogsmesar, groddjur och eklevande insekter. Områdets landmiljöer bedöms ha sämre förutsättningar till födosök, medan vattenmiljöerna är något bättre. Övriga habitatnätverk omfattas inte, det vill säga området ligger utanför samtliga dessa.

Prioriterade naturkvaliteter

I Stockholms handlingsplan för biologisk mångfald (Stockholms stad 2020) har miljöförvaltningen i strategi 1, "Lyft fram prioriterade arter och naturkvaliteter", tagit fram en lista över prioriterade naturkvaliteter, arter eller artgrupper. De relevanta naturkvaliteterna och arterna som finns inom inventeringsområdet är markerade med fetstil, respektive kursiv stil nedan:

- Ett stort inslag av olika vattenmiljöer såsom stränder, vattendrag, sjöar och kustvatten.

- Artrika naturtyper med lång kontinuitet såsom ekmiljöer, barrskogar, tallmiljöer och ängsmarker med prioriterade skyddsvärda arter.
- Bostadsnära vardagsnatur med artrika inslag, till exempel gamla värdefulla träd i parker och kyrkogårdar.

I planområdet finns vattenmiljöer och inslag av naturliga strandmiljöer, främst i södra delen, men i huvudsak består området av hårdgjord industrimark och hårdgjorda kajer.

Arterna som nämns i handlingsplanen är knutna till vissa utpekade naturkvaliteter som anses särskilt viktiga att arbeta med inom Stockholm. En grundläggande förutsättning för att förbättra statusen för skyddsvärda arter är att livsmiljöer inte försämras eller försvinner. Exempelarterna inom parentes nedan används som representanter för dessa artgrupper, exempelvis i spridningsanalyser. Kursiv stil innebär förekomst i programområdet (förekommer ej).

- Gamla tallar (reliktböck, talticka)
- Gamla ekar (bredbandad ekbarkböck, brun guldbagge)
- Fladdermöss (mustaschfladdermus/taigafladdermus -ej inventerat)
- Groddjur (större vattensalamander)

Området är av begränsat värde för prioriterade arter då det till stora delar är hårdgjort och bebyggt. Inga våtmarker, dammar eller andra typer av vatten förekommer inom området där groddjur kan fortplanta sig. Det förekommer inte heller några äldre träd eller naturmiljöer som kan vara betydelsefulla för övriga arter i handlingsplanen.

Konsekvensbeskrivning av planförslaget

I avsnittet beskrivs konsekvenser för områdets ekologiska värden, beaktat föreslagen planstruktur. Miljökvalitetsnormer (MKN) för ekologisk status vatten hanteras separat i PM (Handling BH-N4-2D06-003), och åtgärder för vattenverksamhet hanteras i tillståndsansökan med tillhörande utredningar och miljöbedömning. Konsekvenser t.ex av utfyllnad i vattnet berörs därför inte nedan, utan enbart vilka ekologiska förutsättningar som kan tillskapas i området som följd av föreslagen detaljplan.

Planförslag

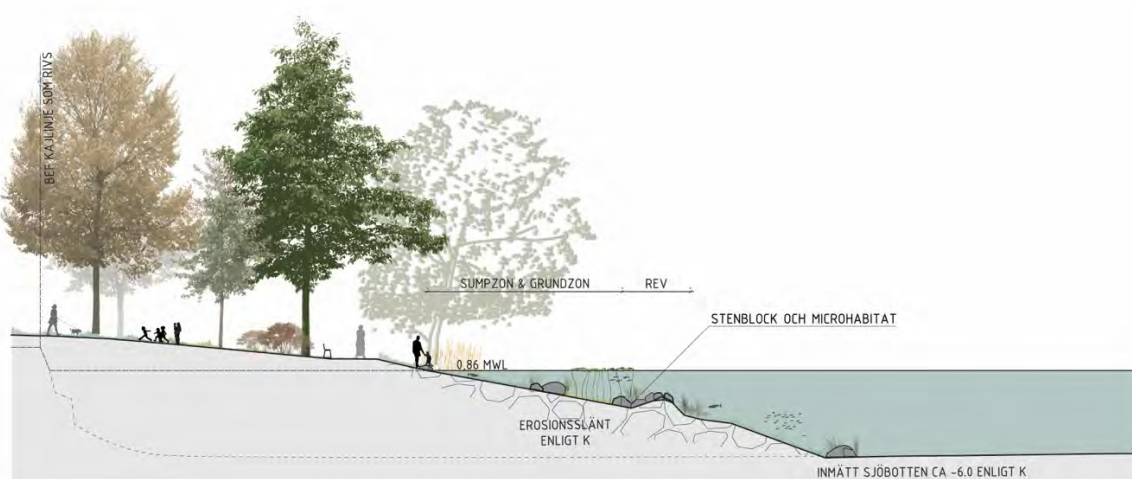
Inom Ulvsunda industriområde ligger planområdet för Bällsta Hamn, i ett kollektivtrafikhärläge invid Bällstaviken, nära både Sundbyberg och Solna. Området bedöms ha mycket stora stadsutvecklingsmöjligheter. Syftet med detaljplanen är att i linje med översiktsplanen omvandla området till blandad stadsbebyggelse med uppskattningsvis ca 1400 nya bostäder, service, kontor, ett mobilitetshus samt nya gator, parker och torg. Planen ska även säkerställa funktioner som skola och förskolor, samt möjliggöra angöring av framtida pendelbåttrafik. Målsättningen är att skapa en blandstad med ett varierat innehåll av funktioner som bidrar till att området upplevs befolkat, tryggt och händelserikt dygnet runt, året runt. Då området har en stor brist på parker, natur och andra kvalitativa allmänna platser är det av vikt att skapa god tillgång till kvalitativa gröna ytor för både kvartersmark och allmän platsmark.



Figur 15. Illustrationsplan som visar områdets utformning. Bild Nyréns Arkitektkontor.



Figur 16. Illustrationer på strandområdets föreslagna utformning med utfyllda ytor med nya gröna stränder och växtlighet, samt bryggor och små vikar. Bilder Nyréns Arkitektkontor.



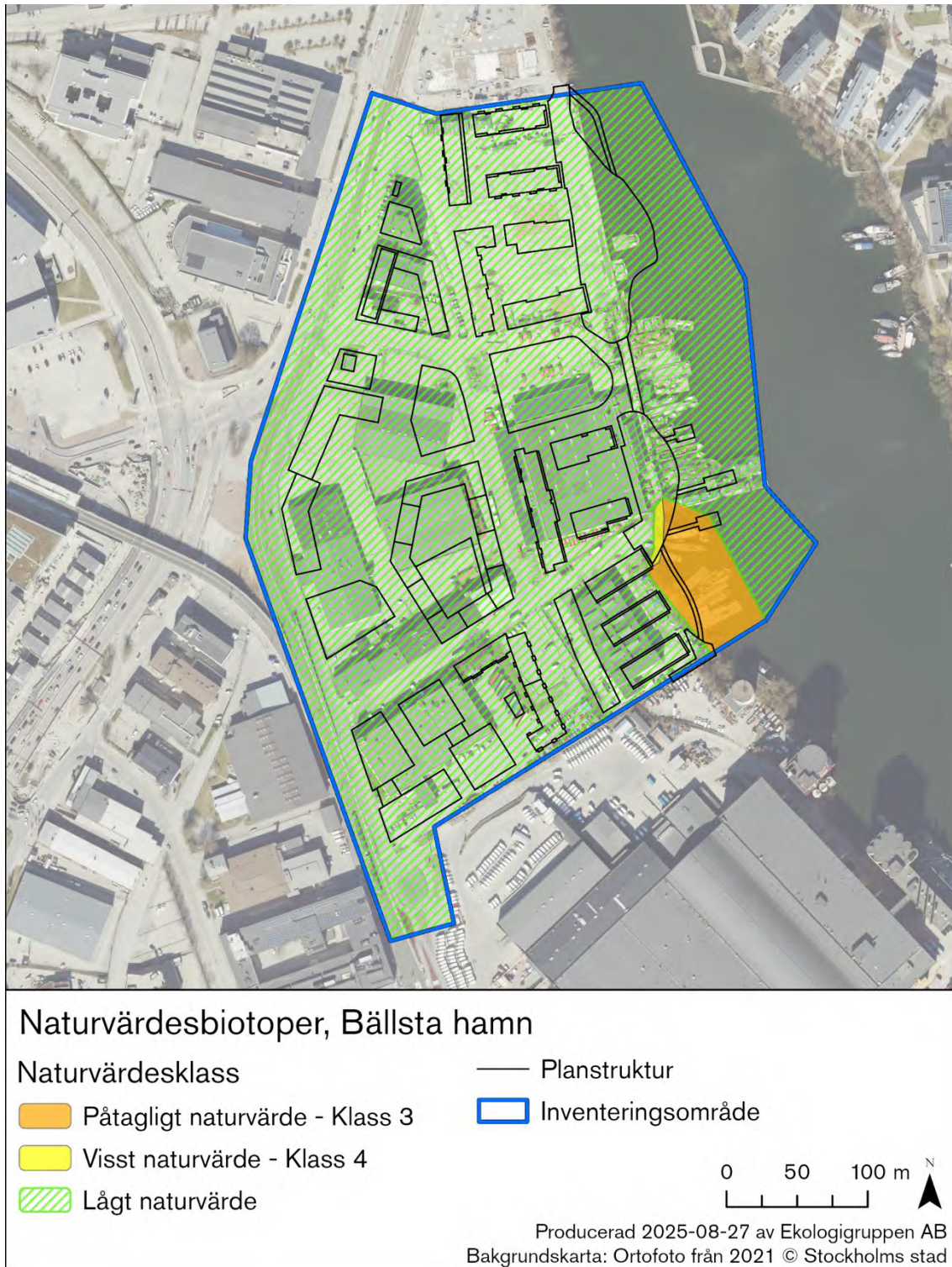
Figur 17. Strandområdets föreslagna nya utformning med flacka stränder, sumpzon, grundzon och strukturer under vattenytan som avser gynna fisk och annat vattenliv. Bild Nyréns Arkitektkontor.

Enligt framtaget PM för allmän platsmark (Nyréns Arkitektkontor, 2025) kommer de befintliga stensatta och branta kajerna att ersättas med mjuka grönskande slänter som övergår i en nyskapad strandzon av naturlig karaktär. Närmare 400 meter ny grön strand kan därmed tillskapas och cirka 7500 m² grönyta inom det som benämns vattnets närområde (30 meter från strandkanten). För att ytterligare öka den gröna friytan nyskapas 3500 m² fast mark utmed Strandparken i anslutning till områdets centrala park. På så sätt skapas ett större sammanhängande parkområde på som sträcker sig från områdets centrala delar och leder ut till vattnet. Den nya strandlinjen utformas för att skapa livsmiljöer både för djur- och växtliv. Runt bryggdäck anläggs strandvegetation och flytande sjök av vattenlevande växter för att ytterligare öka stadsdelens grönskande ytor och stärka Bällstavikens ekologiska status.

Gatuträd syftar till att bidra till nätverket av lokal grönstruktur. Utmed merparten av Bällsta Hamns gator planeras för öppna planteringsytor i vilka blandade trädarter kan planteras, tillsammans med buskar och perenner. En blandning av exoter och tåliga inhemska arter avser skapa ett robust och långsiktigt grönt trädskikt i stadsdelen. Förslaget är att använda en blandning av arter, sorter och frökällor, i syfte att både kunna stärka spridningssamband och stå vitala över tid, vilket syftar till att göra trädplanteringarna mindre sårbara i ett framtida urbant landskap med utmanande klimatmässiga förhållanden.

Konsekvenser naturvärden och habitatnätverk

Andelen grönyta kommer öka högst väsentligt med detaljplanens förslag till nya parker och gröna stränder. Planen syftar till att förvandla stora delar av områdets hårdgjorda industrilandskap, kajer och utfyllnader under vatten, till en mer naturlig strandlinje och trädklädda parkområden. Sammantaget finns möjlighet att tillskapa uppåt 1,5 hektar ny grönyta. Sammantaget innebär omdaning av området och de grönytor som skapas möjligheter till stora positiva konsekvenser, där olika grad av naturlighet och värde för biologisk mångfald kan uppnås beroende på slutlig utformning och växtval. Bäst möjlighet att tillföra en hög ekologisk funktion över tid kan uppnås genom att efterlikna naturliga stränder utmed Mälaren, med motsvarande vegetation.



Figur 18. Föreslagen struktur lagt ovanpå identifierade naturvärdesbiotoper.

Trots att mycket ny grönyta tillskapas totalt sett, så tas samtidigt de ytor klassade naturvärdesbiotoper som idag finns i området i anspråk. Den trädklädda ytan på land med visst naturvärde, samt stranden på naturvärdesbiotopen med påtagligt naturvärde, kommer sannolikt behöva markförstärkas och marksaneras vilket skulle innebära att naturmarken försvinner men kan återskapas som del av den nya parkmarken. Med tanke på att trädsiktet är ungt och naturvärdet begränsat kan motsvarande natur sannolikt återskapas genom liknande växtval för den nya vegetationen. Konsekvenserna av att påverka ett område med visst naturvärde klassas som små.

Vad gäller den del av naturvärdesbiotopen med påtagligt naturvärde som består av grunda vatten och vattenvegetation, så kommer även denna att påverkas av omgrävning och få nya bottnar, samt en gångbrygga, vilket sannolikt gör att merparten vattenvegetation försvinner. Målet är att återskapa motsvarande vattenmiljöer men inte exakt på samma yta utan strax norr om. Mot stranden kommer nya byggnader och en konstruerad hårdgjord kant mot vattnet, vilket inte medger en naturlig strandmiljö. Med tanke på att denna naturvärdesbiotop är områdets enda lilla naturliga vattenmiljö bedöms ianspråktagande av detta område lokalt medföra märkbara negativa konsekvenser.

Ingen del av planområdet ligger inom stadens ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO-områden) eller är utpekade som kärnområde eller livsmiljö för habitatnätverkens arter. Strandområden med vegetation och sluttande grundzoner kan skapa förutsättningar för groddjur, med möjlighet till positiva konsekvenser för detta habitatnätverk. Även för habitatnätverket för fladdermöss kan nya grönytor bidra med förbättrade födosökmiljöer, förutsatt att gestaltning och växtval bidrar till en hög produktion av insekter, fladdermössens föda. För övriga habitatnätverk, barr- och ek/ädellöv förväntas en mindre effekt, då båda dessa nätverk bygger på att det finns äldre träd och naturliga markskikt. Även om inslag av exempelvis skogsek och svensk tall planteras, kommer det ta lång tid innan dessa träd kan fungera som livsmiljöer för de arter som respektive habitatnätverk omfattar. "Leveranstiden" för ett träd när det blir gammalt nog att få håligheter och andra ekologiska strukturer är ofta över 100 år.

Konsekvenser skyddade arter

I området förekommer fågelarter, vilka kommer behandlas i en artskyddsutredning. Fåglarna förekommer såväl i områdets små ytor med vegetation som i industrilandskapet. En artskyddsutredning syftar till att bedöma hur planen kan påverka fåglar och vilka skyddsåtgärder som kan vara behövliga för att undvika konflikt med artskyddsförordningen. Ofta omfattar skyddsåtgärder anpassning av byggtid i form av att nedtagning av vegetation och strukturer, där fåglar kan bo, görs utanför fåglars häckningstid. Andra vanliga åtgärder är att påvisa att motsvarande eller bättre livsmiljöer och habitat tillskapas som kan ersätta de ytor som tas i anspråk.

Även påverkan på förutsättningar för fladdermöss före och efter genomförd plan kommer beskrivas i ett avsnitt i artskyddsutredningen. Trots att förutsättningarna för fladdermöss idag är starkt begränsade och inga betydande förekomster av fladdermöss därför förväntas, kan ev. en inventering ändå vara lämplig att utföra kommande sommar. En inventering görs då främst för att säkerställa att det finns tillräckliga kunskapsunderlag.

Planerad utformning med stor andel grönytor skapar goda förutsättningar att med detaljplanen utforma de eventuella skyddsåtgärder som kan bli aktuella för att bibehålla kontinuerlig ekologisk funktion för skyddade arter.

Förslag till anpassningar och åtgärder

Anpassningar för att uppfylla lagkrav

Artskyddsförordningen

Artskyddsutredning för fåglar kommer tas fram. Förutsättningar för fladdermöss bör också omnämnas, och eventuellt en inventering utföras kommande sommar.

Generellt biotopskydd

Inga alléträd eller andra biotopskydd påverkas av föreslagen plan.

Anpassningar för att minska konsekvenser och öka områdets ekologiska funktion

- Ur ett ekologiskt perspektiv skulle det vara fördelaktigt att bevara hela eller delar av den naturliga viken som utgör naturvärdesbiotop 1 med påtagligt naturvärde, klass 3.
- Utformningen och projekteringen av områdets nya grönytor park och strand kommer ha mycket stor betydelse för vilken ekologisk funktion och naturlighet som kan uppnås. Ju högre grad av fokus på naturliga miljöer med strukturer och processer kopplat till exempel till förekomst av död ved av olika slag, stenar och block som skapar skrymslen, ytor med äng/blommande gräsmattor, lövhögar, miljöer med sand, brynmiljöer med inhemska arter i olika höjd och djur, flacka stränder och grundområden med vattenvegetation, trädval som domineras av inhemska arter vanliga i Stockholm, osv, desto bättre förutsättningar för biologisk mångfald. En mer ”stram” utformning med dominans intensivt klippta gräsmattor och hög grad av exoter /ej inhemska arter ger betydligt mer begränsade möjligheter till en hög ekologisk funktion.
- Faunaanpassad belysning. Kunskap och teknik kring hur belysning kan anpassas för att minska negativ påverkan på djurgrupper som fladdermöss är idag tillgänglig. Vattennära grönytor och strandmiljöer är av särskild vikt att anpassa.
- Utformning av kvartersmark. Kvartersmarken kan med rätt utformning utgöra en biologisk resurs, som kan utgöra ett värdefullt komplement till områdets parker och strandområden. Genom projektets användning av grönytefaktor, GYF, ges goda möjligheter till växtval och gestaltning på bostadsgårdar som gynnar biologisk mångfald. Gröna biotopakt och vegetation på väggar kan utgöra ytterligare värdefulla pusselbitar.
- Områdets invasiva arter (parkslide och smal vattenpest) behöver hanteras och tas bort som del av fortsatt arbete, till exempel i systemhandlingsskede. Det finns riktlinjer och viss metodik för denna hantering, t ex hur växtavfall och jordmassor ska tas om hand. Båda arter kan vara svåra att avlägsna och borttagandet bör därför planeras av någon med expertkunskap om detta och påbörjas i god tid, t.ex. genom övertäcknings av parkslide vilket provas på Årstafältet.

Referenser

Tryckta källor:

- Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala
- Ekologigruppen. 2025. Fågelinventering vid Bällsta hamn. BH-N4-2D06-002
- Ekologigruppen. 2025. PM ekologiska miljö kvalitetsnormer (MKN). BH-N4-2D06-003.
- Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. ArtDatabanken SLU. Uppsala.
- Mörtberg, Ulla., Zetterberg, Andreas. & Gontier, Mats. 2006. Landskapsekologisk analys i Stockholms stad: Metodutveckling med groddjur som exempel. Stockholm: Miljöförvaltningen, Stockholms stad.
- Mörtberg, Ulla., Zetterberg, Andreas. & Gontier, Mats. 2007. *Landskapsekologisk analys i Stockholms stad: Habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter*. Stockholm: Miljöförvaltningen, Stockholms stad.
- Naturvårdsverket 2009. *Handbok 2009:2. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser*. Stockholm: Naturvårdsverket.
- Nyréns Arkitektkontor, 2025. PM gestaltning för allmän platsmark.
- SFS 2007:845. Artskyddsförordning
- SIS 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SS 199000:2014. Svenska Institutet för Standarder.
- SIS 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000:2014. SIS-TR 199001:2014. Svenska Institutet för Standarder.
- Stockholms stad. 2018. Översiktsplan för Stockholms stad.
- Stockholms stad. 2021. Handlingsplan för biologisk mångfald.
- Tyréns, 2018. Inventering av Bällstavikens limniska miljöer.

Digitala källor:

- Artdatabanken 2025 Artfakta. Webverktyg för sökning om fakta om arter. <https://artfakta.se/artbestamning/>
- Analysportalen 2025. Svenska Life-Watch analysportal <https://www.analysisportal.se/>
- Artportalen 2025. Artportalen, rapportsystem för arter. <http://www.artportalen.se/>
- Jordbruksverket 2023. Databasen TUVÅ, resultat av ängs- och betesmarksinventeringen.
- Lantmäteriet 2023. Historiska kartor, digitalt kartarkiv. <https://www.lantmateriet.se/sv/Kartor-och-geografisk-information/Historiska-kartor/>
- Naturvårdsverket 2023. Skyddad natur, databas över skyddade områden. <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>
- SGU 2022. Sveriges Geologiska Undersökning, kartvisaren. <https://apps.sgu.se/kartvisare>

Bilaga 1. Katalog över naturvärdesbiotoper

I denna katalog beskrivs de enskilda naturvärdesbiotoper som avgränsats vid naturvärdesinventeringen. Beskrivningen uppfyller de krav på dokumentation som ställs enligt SIS-standard SS 199000:2023 för naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Karta som visar inventeringsområdet och naturvärdesbiotopernas läge och utbredning finns i huvudrapporten och i det GIS-underlag som vi levererar till beställaren.

Läsinstruktion

Varje naturvärdesbiotop beskrivs i ett objektsblad på 1–3 sidor. Naturvärdesbiotoperna är sorterade i stigande nummerordning. I beskrivningen ingår kartläggningsinformation, ett fotografi som ger en upplevelse av naturmiljön, en sammanfattande beskrivning, tabell över viktiga biotopstrukturer och element, en motivering till vald naturvärdesklass, samt en tabell över påträffade och kända värdearter, skyddade arter och rödlistade arter.

Naturvärdesklass

För varje naturvärdesbiotop har en samlad bedömning av naturvärde gjorts baserat på bedömningsgrunderna för artvärde och biotopvärde (se beskrivning i Bilaga 3, Metod för naturvärdesbedömning). Grund för både art- och biotopvärde redovisas i objektsbladet.

Följande naturvärdeklasser ingår i SIS standard:

- Högsta naturvärde (klass 1). Områden med mycket stor särskild betydelse för biologisk mångfald
- Högt naturvärde (klass 2). Områden med stor särskild betydelse för biologisk mångfald
- Påtagligt naturvärde (klass 3). Områden med påtaglig särskild betydelse för biologisk mångfald

Vid detaljeringsgrad detalj, eller som tillägg, ingår också följande naturvärdesklass:

- Visst naturvärde (klass 4). Områden med viss särskild betydelse för biologisk mångfald

Termer och begrepp följer SIS standard. För mer information om metodik se bilaga 3 (Metod för naturvärdesbedömning) samt SIS-standard SS 199000:2023 och kompletterande teknisk specifikation SIS/TS 199002:2023.

Natura 2000-naturtyper

En bedömning görs i fall objektet uppfyller kvalitetskrav på att klassas som Natura 2000-naturtyp eller ej. Detta görs oavsett om inventeringsområdet ligger inom eller utanför ett utpekad Natura 2000-område. Varje enskild naturvärdesbiotop kan överensstämma med en eller flera olika Natura 2000-naturtyper.

Värdearter

För varje naturvärdesbiotop presenteras en tabell över de värdearter som noterats. Tabellen är sorterad så att arter med mycket högt signalvärde listas först och arter med visst signalvärde listas sist. Inom respektive signalartskategori så listas arterna i alfabetisk ordning efter svenskt namn.

1. Grund sjö

Naturvärdesklass: Påtagligt naturvärde - naturvärdesklass 3

Naturtyp: Sjö

Areal (ha): 0,5 ha

Del av värdelandskap: Ja

Skyddsstatus: Yt- och grundvattenförekomster , Markavvattningsförbud

Skyddade arter: Förekommer

Inventerad av: Fredrik Engdahl den



Områdesbeskrivning

Natur och biototyp: Sjö: Näringsrik (eutrof) sjö (100 %)

Beskrivning: Förhållandevis naturlig strandlinje med grunda bottnar vid land vilket övergår till drygt 4 meters djup längre ut i biotopen. Bottensubstratet utgörs av mjukbotten (silt och lera), men det finns också inslag av stenbotten (från utfyllnad) och grus. Det finns en del vegetation både i vattnet och längs stranden. Vattenvegetationen domineras av flytbladsväxter i form av gul näckros med inslag av långskottsvegetation som axslinga och hornsärv. Precis vid den södra gränsen av inventeringsområdet påträffades även ett mycket lokalt bestånd av den rödlistade arten pilblad (NT). Den invasiva främmande arten smal vattenpest noterades med enstaka exemplar. Friflytande växter fanns representerade av andmat. Vid stranden växte vanliga växter som smalkaveldun, bladvass, frossört, vattenmynta, svärdsilja och jättegröe.

Beskrivning av art- och biotopvärden: Området bedöms ha ett högt artvärde och visst biotopvärde.

Motiv naturvärde: Den förhållandevis naturliga strandlinjen och grunda bottnar med vattenvegetation utgör viktiga miljöer för fisk, bottenfauna och fågel, särskilt i ett område som till stor del är negativt påverkat. Förekomst av rödlistade arter i form av pilblad (NT) och äkta målarmussla (NT) samt rastande och födosökande fågel.

Preliminär bedömning: Ej bedömd

Landskapsområde: Bällstaviken

Värdeelement: Naturvärdesträd och trädstrukturer

Strukturtypen saknas inom objektet

Övriga värdeelement

Värdeelementtyp	Värdeelement	Nyckelelement	Frekvens/Täckningsgrad
Fauna	Lekmiljö för varmvattenarter		<5 %
Vattenvegetation	Flytbladsvegetation		<5 %
Vattenvegetation	Långskottsvegetation		<5 %

Naturvårdsarter

Art	Frekvens	Signalvärde	Naturvårdsartstyper	Referens
Äkta målarmussla (Unio pictorum)	Sparsam förekomst	Högt	Rödlistad art: Nära hotad (NT)	Tyréns 2018
	Sparsam			

Pilblad (<i>Sagittaria sagittifolia</i>)	förekomst	Högt	Rödlistad art: Nära hotad (NT)	Ekologigruppen 2024
Östersjötrut (<i>Larus fuscus fuscus</i>)		Påtagligt	Skyddad art: AFS § 4 (rödlistad fågelart), Rödlistad art: Sårbar (VU)	§ Artportalen 2021
Axslinga (<i>Myriophyllum spicatum</i>)	God förekomst	Visst	Ekologigruppens signalart, Typisk art	Ekologigruppen 2024
Hornsärv (<i>Ceratophyllum demersum</i>)	God förekomst	Visst	Typisk art	Ekologigruppen 2024
Bäver (<i>Castor fiber</i>)		Visst		Artportalen 2023
Gråhäger (<i>Ardea cinerea</i>)	Sparsam förekomst	Visst	Ekologigruppens signalart	Ekologigruppen 2024
Skäggdopping (<i>Podiceps cristatus</i>)		Visst	Typisk art	§ Artportalen, flera olika år
Andmat (<i>Lemna minor</i>)	Sparsam förekomst			Ekologigruppen 2024
Gul näckros (<i>Nuphar lutea</i>)	God förekomst		Ekologigruppens signalart	Ekologigruppen 2024

Invasiva arter, negativa indikatorarter och övriga arter

Art	Frekvens	Indikatorvärde	Arttyp	Referens
Jättegröe	God förekomst	Starkt negativ	Ekologigruppens negativa indikatorart: Egen negativ indikatorart	Ekologigruppen 2024
Smal vattenpest	Sparsam förekomst	Starkt negativ	Invasiv art: EU	Ekologigruppen 2024

2. Trädbevuxen strandmiljö

Naturvärdesklass: Visst naturvärde - naturvärdesklass 4



Naturtyp: Antropogen terrester miljö

Areal (ha): 0,03 ha

Del av värdelandskap: Nej

Skyddsstatus: Ingen

Skyddade arter: Ingen känd förekomst

Inventerad av: Fredrik Engdahl den



Områdesbeskrivning

Natur och biotoptyp: Antropogen terrester miljö: Anlagd park/trädgård (100 %)

Beskrivning: Träddunge vid stranden intill parkering och husbåt. Varierande arter av träd, alla under 50 års ålder. En tvåstammig alm och en klibbal utgör de äldsta och största träden. I övrigt förekommer knäckepil, ask, rönn, hagtorn och päronträd.

Beskrivning av art- och biotopvärden: Området bedöms ha ett obetydligt artvärde och visst biotopvärde.

Motiv naturvärde: Träddridån mot vattnet hyser en del värden för främst fågel, men bidrar även till värden i vattenmiljön genom att tillföra växtmaterial, död ved etc på sikt.

Preliminär bedömning: Ej bedömd

Värdeelement: Naturvärdesträd och trädstrukturer

Strukturtypen saknas inom objektet

Övriga värdeelement

Strukturtypen saknas inom objektet

Naturvårdsarter

Art	Frekvens	Signalvärde	Naturvårdsartstyper	Referens
-----	----------	-------------	---------------------	----------

Invasiva arter, negativa indikatorarter och övriga arter

Ej noterat i objektet

Bilaga 2. Metod för naturvärdesbedömning

I denna Bilaga sammanfattas metoden för naturvärdesbedömning enligt SIS standard. Vidare redovisas Ekologigruppens specifika anpassningar och tillämpningar.

I arbetet med naturvärdesinventering (NVI) görs klassificering av all mark med avseende på naturvärde och naturtyp. Metoden följer SIS-standard SS 199000:2023 för naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI), vad gäller genomförande, bedömning och redovisning. Standarden har tagits fram av Trafikverket samt ledande svenska naturmiljökonsulter där Ekologigruppen ingått som en av de medverkande. Med naturvärde menas här värde för biologisk mångfald. Geologiska värden och värde för friluftslivet beaktas inte. Bedömningen beskriver endast det aktuella naturvärdet, historiskt eller potentiellt framtida naturvärde bedöms inte.

Naturvärdesinventeringen redovisar och beskriver områden som har naturvärdesklass 1–4. Områden med lägre naturvärde redovisas inte såvida detta inte har ingått som ett tillägg genom fördjupad inventering (övriga biotoper med värdeklass 5–7). Bedömningen av naturvärden utgår från områdets biotopkvaliteter (biotopvärde) och vilka arter som utnyttjar det (artvärde). Dessa värden baseras i sin tur på ett antal parametrar som i slutändan sammanvägs till en naturvärdesklass.

Parametrar för naturvärdesbedömning

Naturvärdesinventeringen utgår i grunden från en samlad bedömning av art- och biotopvärde.

Biotopvärde

Biotopvärde inventeras genom klassificering av biotop, samt viktiga värdeelement och strukturer som finns i objekten. Biotoptillhörighet och huruvida naturvärdesbiotopen uppfyller kriterierna för någon Natura-naturtyp genomförs alltid i fält.

Biotopvärde graderas enligt en fyrgradig skala (långt till mycket högt biotopvärde). Bedömningsgrunden för biotopvärde omfattar tre underliggande aspekter:

- Biotopens tillstånd, det vill säga graden av naturlighet och kontinuitet på platsen.
- Biotopens sällsynthet, inklusive hot mot biotoptypen i fråga.
- Ekologisk funktion, det vill säga den särskilda betydelse som en biotop har för naturliga populationers långsiktiga utveckling och bevarande.

Inkluderat i dessa aspekter ingår även saker såsom förekomst av strukturer och element som är positiva för biologisk mångfald, förekomst av nyckelarter, naturvärdesbiotopens läge i landskapet samt dess storlek och form. Ekologigruppen listar viktiga strukturer och element i tabell.

För att nå högsta biotopvärde ska de biotopkvaliteter med positiv betydelse för biologisk mångfald som kan förväntas förekomma i biotopen finnas i stor omfattning och med uppenbart god kvalitet. Biotopkvaliteterna kan inte bli avsevärt bättre i den aktuella regionen.

Artvärde

Artvärde graderas enligt en femgradig skala (långt till mycket högt artvärde). I bedömningsgrunden för artvärde ingår flertalet aspekter:

- Artdiversitet (antalet/mängden olika arter)
- Värdearternas signalvärde (bedöms enligt en fyrgradig skala)
- Förekomst av värdearter (det vill säga hur riklig mängd av värdearter som förekommer per signalvärdeskategori)
- Förekomst av värdefulla organismsamhällen och deras sällsynthet

En värdeart är en naturvårdsart med specifika krav på sin miljö, och har särskild betydelse för biologisk mångfald eller som genom sin förekomst indikerar att det finns särskilda naturvärden i ett område och att det finns möjligheter till förekomst av sällsynta och/eller rödlistade arter. Värdearter är framför allt naturvårdsarter som finns utpekade i olika inventeringsmetodiker och bedömningar av naturkvalitéer. Bland värdearter som Ekologigruppen använder vid naturvärdesbedömning av ett område återfinns:

- Rödlistade arter
- Skyddade/fridlysta arter
- Typiska arter (arter som indikerar gynnsam bevarandestatus i naturtyper listade i habitatdirektivet)
- Skogliga signalarter enligt Skogsstyrelsen (signalarter och ekologiska ståndortsindikatorer)
- Ängs- och betesmarksarter (utpekade i Jordbruksverkets metodik för inventering av ängs- och betesmarker)
- Ekologigruppens egna värdearter (arter som Ekologigruppen bedömer utgör indikatorer på naturvärden)

Arters signalvärde återspeglar hur väl de indikerar höga naturvärden

Ekologigruppen har valt att bedöma värdearters signalvärde efter hur bra de indikerar höga naturvärden genom artens krav på lång kontinuitet, mikroklimat eller specifika strukturer. Standarden föreskriver att endast rödlistade arter ska ingå i signalvärdekategorierna mycket högt och högt signalvärde. Ekologigruppen bedömer dock att även livskraftiga arter med erkänt mycket gott signalvärde ingår i signalvärdeskategorin högt signalvärde. Exempel på sådana arter är grov husmossa och åderskölding enligt Skogsstyrelsen (Skogsstyrelsen 2019). Ekologigruppen bedömer även att icke rödlistade arter med höga särskilda krav på sin livsmiljö har ett högt signalvärde, exempelvis arter i släktet baronmossor.

För vanligt förekommande rödlistade och hotade arter med låga krav på sin livsmiljö har Ekologigruppen anpassat signalvärdet så att förekomst av rödlistad eller hotad art med lågt signalvärde inte med automatik ger högt artvärde. Detta gäller exempelvis flertalet fåglar som grönfink (EN) och gråkråka (NT), men även de hotade träden ask (EN) och skogsalm (CR). Ask och skogsalm är i många sydliga län vanliga arter och där bidrar de endast till det samlade artvärdet i de fall naturvärdesbiotopen hyser uppväxta vitala individer. Sly och klena ungträd bedöms ha obefintligt signalvärde och noteras därmed inte i listan över värdearter. Vidare har flera arter som i rödlistan är klassade som nära hotade (NT) fått mycket högt signalvärde på grund av höga särskilda krav på sin livsmiljö (exempelvis skirmossa) eller regional sällsynthet där förekomst sannolikt utgörs av ömtåliga reliktpopulationer (exempelvis förekomst av kolflamlavar i sydligaste Sverige).

Som nämnt ovan har Ekologigruppen valt att tillämpa länsvis bedömning av signalvärde på så vis att regionalt sällsynta arter tilldelas ett högre signalvärde. Ett annat exempel är stor häxört

(Skogsstyrelsen signalart) som är väldigt vanligt förekommande i Skåne och därmed endast kan anses ha ett visst signalvärde i Skåne, medan den i övriga län är betydligt ovanligare och krävande och därmed anses ha ett högt signalvärde.

Samlad naturvärdesbedömning

Samlad naturvärdesbedömning är en analys som görs av en ekolog och där biotopvärde och artvärde som identifierats används som grund (figur 1). Förekomsten av värdearter, diversitet, biotopkvalitet, sällsynthet och ekologisk funktion förstärker som regel varandra. Kunskap rörande hur strukturer och funktioner samt naturvårdsarter uppträder i olika naturtyper har stor betydelse för värdebedömningen. I vissa naturmiljöer, exempelvis magra tallskogar, förekommer få naturvårdsarter och dessa är ofta svåra att hitta. Detta faktum vägs in i den samlade bedömningen.

Artvärde	Mycket högt	Mindre troligt utfall	Mindre troligt utfall	Högt naturvärde	Högsta naturvärde	
	Högt					
	Påtagligt	Mindre troligt utfall	Påtagligt naturvärde		Högt naturvärde	
	Visst	Visst naturvärde		Påtagligt naturvärde	Mindre troligt utfall	
	Lågt	Ej naturvärde	Visst naturvärde	Mindre troligt utfall	Mindre troligt utfall	
		Lågt	Visst	Påtagligt	Högt	Mycket högt
		Biotopvärde				

Figur 1. Illustration av hur bedömningsgrunderna för art- och biotopvärde tillsammans används för att göra en samlad naturvärdesbedömning (källa SS 19000:2023).

Redovisning av osäkerheter i värdebedömningen (preliminär bedömning av naturvärde)

En naturvärdesbedömning är alltid förknippad med en rad osäkerhetsfaktorer. När osäkerheten bedöms som alltför stor redovisas klassificeringen som preliminär. Osäkerhetsfaktorer utgörs i första hand av:

- Värdearter har inte inventerats (NVI förstudie).
- Värdearter inom en organismgrupp som är av vikt för naturvärdesbedömningen har inte kunnat inventeras under årstiden då fältarbetet genomförs (exempelvis marksvamp eller fjärilar och fåglar).
- Väderleken är olämplig för inventering av viktiga organismgrupper av naturvårdsarter då fältarbetet genomförs (exempelvis fjärilar och fåglar).
- Tidsbudget för eftersök av svårbestämda/svårhittade organismgrupper av naturvårdsarter (fördjupad artinventering) ingår inte i uppdraget.
- Naturvärdesbiotopen har inte kunnat besökas i fält (exempelvis om det är privat eller instängslad mark)
- Vattenmiljöer där det saknas tillräckliga kunskapsunderlag såsom fördjupade inventeringar

När bedömningen är preliminär, görs en expertbedömning av naturvärdesbiotopens potential att hysa naturvårdsarter. Naturvärdesbiotoper tilldelas därefter, med tillämpande av försiktighetsprincipen, det högsta värde som de bedöms ha potential för.

Indelning av naturtyper

Biotoptyper

Naturvärdesinventeringen följer den uppdelning av naturtyper och biotoptyper som listas i bilaga D i SIS/TS 199002:2023 (Teknisk specifikation). Varje enskild naturvärdesbiotop kan bestå av flera olika biotoptyper. I de fall lämplig biototyp saknas har Ekologigruppen kompletterat med ytterligare biotopbeteckningar, som främst baseras på Natura 2000-naturtyper eller en finare indelning av dessa. Ett exempel är Ekologigruppens biototypsbeteckning *Ekbage* som är en finare indelning av Natura 2000-naturtypen *Trädklädd betesmark*.

Natura 2000-naturtyper

Vid inventeringen bestäms för varje naturvärdesbiotop ifall hela eller delar av naturvärdesbiotopen uppfyller definitionen för någon Natura 2000-naturtyp. Detta görs oavsett om inventeringsområdet ligger inom eller utanför ett Natura 2000-område. Varje enskild naturvärdesbiotop kan överensstämma med en eller flera olika Natura 2000-naturtyper.

Värdeelement

Ett värdeelement är en urskiljbar mindre del av en naturvärdesbiotop eller ett litet biotopfragment i ett landskap, med betydelse för biologisk mångfald. Det finns ingen gräns för hur litet eller stort ett värdeelement får vara. Ett värdeelement kan exempelvis utgöras av en sandblotta som utgör lämplig livsmiljö för steklar, ett hålträd, en rotvälta, en låga eller ett småvatten.

Vid en inventering utförd med detaljeringsgrad detalj, och då fördjupad inventering av värdeelement ingått som tillägg så redovisas värdeelement i karta som visar olika värdeelements

positioner samt typ av värdeelement. Vilka typer av värdeelement som ska omfattats vid en fördjupad inventering av värdeelement beslutas i samråd med beställaren.

Naturvärdesträd

(Förekommer ej i aktuellt område.) Träd kan ha olika ekologiska värden beroende på faktorer såsom ålder, grovlek, förekomster av håligheter med mera. Ofta ökar ett träds ekologiska värde ju äldre det blir. Definitionen av gamla träd som Ekologigruppen använder följer den metod som används i åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd samt i basinventering av skyddade områden (Naturvårdsverket 2004 och 2007). Dock gör Ekologigruppen undantag för triviallövträd och ädellövträd (förutom bok och ek), där träden klassas som mycket gamla redan vid en ålder på 140 år. Definitionerna för de olika ålderskategorierna skiljer sig åt mellan olika trädarter och redovisas i tabell 1. Ekologigruppen använder bland annat förekomst av gamla träd för att bedöma biotopvärde och för att fastställa om naturtypen uppfyller krav för Natura 2000.

Tabell 1. Definitionen för olika ålderskategorier för olika trädarter/ grupper av trädslag.

Trädart	Ålder - Nästan gamla träd (södra Sverige)	Ålder - Gamla träd (södra Sverige)	Ålder - Mycket gamla träd
Bok	≥ 100 år	150–200 år	≥ 200 år
Ek	≥ 100 år	150–200 år	≥ 200 år
Gran	≥ 80 år	120–200 år	≥ 200 år
Tall	≥ 100 år	150–200 år	≥ 200 år
Triviallövträd	≥ 65 år	90–140 år	≥ 140 år
Övriga ädellövträd	≥ 65 år	90–140 år	≥ 140 år

Genomsökta källor

Inför detta uppdrag eftersöktes befintlig information om naturvärden, markhistorik och naturvårdsarter. De källor som genomsökts visas i Tabell 2. Data om naturvårdsarter har laddats ned från Artportalen (sökperiod år 2000 – 2024). Kartläggningsområdet består av inventeringsområdet inom vilket fältinventeringen utfördes. För utsök av arter och kända naturvärden i databaser har en buffertzon på 200 meter från inventeringsområdets gräns inkluderats.

Tabell 2. Genomsökta källor för detta uppdrag.

Data	Källa	Sökdatum
Historiska ortofoton (1960- och 1970-tal)	Lantmäteriet	2024-06-01
Naturvårdsarter	Artportalen	2024-06-01
Skyddad natur – Naturresevat, biotopskyddsområden, Natura 2000-	Naturvårdsverket (Skyddad natur)	2024-06-01

Data	Källa	Sökdatum
områden (SPA, SCI) samt riksintressen för naturvård och friluftsliv		
Nyckelbiotoper, objekt med naturvärde samt sumpskogar	Skogsstyrelsen (Skogens pärlor)	20240-06-01
ESBO och habitatnätverk	Öppen data Miljöförvaltningen, Stockholms stad	20240-06-01

Referenser

Tryckta källor

ArtDatabanken, SLU. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.

Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. ArtDatabanken SLU. Uppsala.

Jordbruksverket. 2017. Rapport 2017:9. Ängs- och betesmarksinventeringen - Metodik för inventering från och med 2016.

Naturvårdsverket. 2004. Rapport 5411. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2007. Manual för basinventering av skog. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2021a. Inventering av skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Version 3.0 2021-10-12. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2021b. NV-04616-2. Uppdaterad åtgärdstabell 2021-2025 för Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd. Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsen, Jönköping.

SIS 2023. Naturvärdesinventering (NVI) – Kartläggning och värdering av biologisk mångfald – Krav och vägledning. SS 199000:2023. Svenska Institutet för Standarder.

SIS Teknisk specifikation 2023. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Kartläggning och värdering av biologisk mångfald – Dataproductspecifikation och listor med biotopbeteckningar. SS/TS 199002:2023. Svenska Institutet för Standarder.

Skogsstyrelsen. 2023. Komplette förteckning över Skogsstyrelsens signalarter, version 2023–1. Skogsstyrelsen, Jönköping.